

Előfizetési díj:
 Egész évre . . . 10 K — f.
 Fél évre . . . 5 K — f.
 Negyed évre . . . 2 K 50 f.
 Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetmények:
 3 hasábos petitsor egyszer
 18 fillér, többszöri hirtetésnél 14 fillér.

ZALAMEGYE

A lap
 szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Wlassics-utca 25. sz.), az anyagi részét illető közlemények pedig a kiadóhivatalhoz (Ujváros-utca 25. sz.) küldendők.

Kéziratokat
 nem küldünk vissza.

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

politikai, társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Ünnep után.

Ott álltunk gróf Festetics György szobra körül s ünnepélyes hangulatban hallottuk a magyar hazafiságtól áthatott, lelkes beszédeket.

Az egész nemzet, az egész ország gazdaközönsége szívben, lélekben Keszthelyen ünnepelt s méltó, hogy azokon a szavakon, amelyeket Darányi Ignác földművelésügyi miniszter mondott, ne csak azok okuljanak és lelkesüljenek, akik hallották, hanem minden magyar, aki szereti ezt a földet.

Annyi szeretettel, lelkesedéssel, hazafias felbuzdulással nyilatkozott meg a legnépszerűbb miniszter szívének melegsége, amelynek sugaraiból jut a becsületes parasztnak is, hogy köny lopózott a szemekbe, kitört a lelkesedés s büszkeség és megnyugvás kelt a szavak nyomán. Mert ilyen vezérekkel bátran megvívhatjuk azt a harcot, amelyet a magyar földművelés felvirágoztatásáért, a haladásért, a földet művelő százazrek gazdasági megerősödéséért folytat a magyar nemzet.

Mikor a miniszter gróf Festetics György nagysága előtt meghajolt, annak nemes példájára hivatkozva megmutatta az igazi

nagyság utját: a szeretetet, amely meleget áraszt százazrek szívébe. Nagy ember csak az lehet, aki hatásában a nép rétegeire jótékonyan hat, aki a nép jólétét előmozdítja. Nagy ember csak az lehet, aki nemcsak fényt, hideg fényt szór, hanem melegséget is tud árasztani.

Gróf Festetics György pedig szerette a földművelő jobbágyot s érző szívvel, okos fővel, áldozatra kész kezekkel gyakorolta azt a nagy hatalmat, amelyet neki őriai vagyona és a törvények biztosítottak.

Mikor a miniszter megemlékezett arról a napról, amikor Magyarországnak poraiban is áldott, felejthetetlen nádora megjelent Keszthelyen, hogy kezébe vegye az eke szarvát és Festetics segítségével szántsa a földet s szíve meleg érzésével magához emelte a röggöt és ezzel a röggel együtt magához emelte azt a becsületes népet is, amely Magyarország földjét műveli: régi idők emléke ébredt fel a miniszter szavai nyomán. A paraszt jobbágy volt még akkor, nem szabad polgára a szabad hazának. De a szerencsés jobbágyoknak, akinek magyar lélekkel megáldott urat adott a Gondviselés, volt egy erős támasza, akit akkor, mikor

a kenyérért való önző harc, a gazdagság után való féktelen vágy lett a leghatalmasabb rugója a gazdasági életnek, elveszített. És mikor egy, a régi idők patriarchális erkölseit tisztelő, de látnoki szemekkel a jövőbe tekintő vezér, amilyen Darányi Ignác, arra tanítja az egész ország gazdaközönségét, hogy szeretettel gondoljon a paraszt sorsára, emelje magához a legnagyobb ur is a munkást, mert az műveli meg részére a kemény röggöt s teremti a jólétet és gazdaságot: akkor újra érzi a jobbágyból szabad polgárrá lett földműves azt az atyai gondoskodást, szeretetet, amellyel gróf Festetics György korában a jó magyar földes ur jobbágyait körülvette.

Darányi Ignác a nagy Festetics példája nyomán a magyar népre mutatott s azt a nagyok, a hatalmasok szeretetébe ajánlotta.

Nagy ember csak az, akinek élete mellett a szegény ember hálakönye tesz tanúságot. Az egészséges mag nemcsak felfelé nő, az lefelé is hajt, gyökérzetet ver a földbe s ebben a gyökérzetben, amelyet nem ismerünk, ebben rejlik erejének titka.

Nagygyá csak a milliók elismerése tehet valakit, azoké a millióké, akiknek szívében

TÁRCA.

Adatok Zalaegerszeg város történetéből.

A városi lakosság megadóztatása.

A városi szabályrendeletek ismertetésénél alkalmas volt rámutatni, hogy a városiak mindössze háromféle adót fizettek a tizenyolezadik században és a tizenkilencedik század közepéig. És pedig először a quantumot, vagy országos adót, melyet a vármegye vetett ki. Levéltárunkban talált 1760-iki július 14-ről és Forintos János főbíró által aláírt határozat szerint (331) a város lakossága ily adó fejében fizetett összesen 1013 frt és 48 kr. Ebből a járandóságból nem következtethettünk volna a város nagyságára, ha a levéltárban az 1723/24 évről kelt összes országos quantumnak kimutatása nem volna (336). E szerint az egész ország quantuma tett 2,138.000 forintot, mindössze pedig 5488 $\frac{1}{2}$ portát (telek) számlálták össze, így egy-egy portára esett 389 frt 32 $\frac{1}{2}$ kr. Ez összegből Zalamegyére jutott 181 $\frac{1}{2}$ porta, mely után 70701 frt 19 kr. quantumot fizettek. E szerint 2-6 portára számították Egerszeg város határát és tekintetbe véve, hogy ugyanezen kimutatás szerint Nagykanizsára 3 $\frac{3}{4}$ porta esett 1460 frt 47 kr quantummal, Egerszeg a 18. században nem volt sokkal kisebb Nagykanizsánál.

De e quantumösszeg csak a város törzs lakosságára vonatkozott, mert ugyanez a vm. rendelet külön kiemeli, hogy az újonnan bevett polgárok és a városban lakó nemesek 9 forint 24 kr quantumot kötelesek fizetni fejenként. Ezekhez az estraserialistákhoz (új polgárok) járultak meg a zsidók és kereskedők kik állandóan a városban tartózkodtak (338). Ezeknek adózásáról rendelkezik egy 1780. évben kelt vm. határozat, mely szerint ezeknek adózása nem fejenként határozottassék meg, hanem a többi lakosság megadóztatásának arányában.

A quantumon kívül fizettek még a püspöki urodalomnak árendát, mely előbb 50, később 160, azután megint 50 forintot tett ki évenként. Ez árenda számításokat (55) nagy részt bírjuk, folytonos sorrendben tudjuk is az uroalmi tisztartók neveit az 1744 évtől kezdve 1848-ig, amikor az új törvények életbe léptetésével ez az adózás teljesen megszűnt. És pedig Pintér Máté 1778—1790; Teklics Antal 1790—91; Praesovich György 1792—1803; Derencsény János 1804—1827; Móczér István 1827—1839; Horváth Károly 1840—1848. Ezek a tisztartók a város területén a földes uraságot képviselték és gyakorolták a földes ur minden jogát.

A harmadik adózás a 150 forintos papbér és később mesterfizetés volt.

A város belső költségeire külön adót nem vetettek ki, hanem a városnak volt koresmája

és málmái után olyan jövedelme, hogy belső háztartásának rendbetartására külön új adót nem volt kénytelen szedni.

Az adóbeszedési lajstromokat az 1755. évtől kezdve őrzi a levéltár s azokból a városi törzslakosságot meglehetősen biztonsággal meglehet határozni. Felvilágosítást adnak ezen lajstromok a lakosok nyelvi viszonyáról is, a mennyiben a név azt kimutatni bírja. Vegyük példának okáért a legrégebbi papbér lajstromot az 1761-ikét (167), abból értesülünk, hogy a hivekre 45, 35, 30, 25, 15 és 10 krajcáros járulékot vetettek ki.

E jegyzékben 435 családot látunk felsorolva s hogyha egy-egy családra csak 5 személyt számítottunk, akkor a városi katolikus lakosság 1761-ben 2175 lélekre rugott minimo calculo. A nevek között csak nagyon elvétve találkozzunk idegen nevekkkel, miből teljes joggal azt következtethetjük, hogy gyökeres magyarság tekintetében alig van város Magyarországon, mely abban az időben Egerszeggel vetekedhetett volna. Későbbben ugyan, a legközelebbi husz évben nagyon megváltoztak a viszonyok e tekintetben; s a város iparos osztálya teljesen elnémetesedett Mária Terézia uralkodásának utolsó évében és II. József császár idejében. Ma persze bevalósult Egerszegen is az ethnografusok fontos tétele, hogy a nagyobb intelligenciával bírók nyelve marad a győzelmes s nálunk elég ritka ma az idegen szó, hála Istennek!

gyökeret ver az a mag, amelyet a nagyok elhíntettek.

Gróf Festetics György volt a legelső, aki az okszerű gazdálkodás magjait hintette s a modern Magyarország földművelési minisztere büszkén mutathatott arra a hatalmas haladásra, amelynek első mérföldkövét a keszthelyi Georgicon képezte s minden lépést egy új alkotás jelez. A gazdálkodás rendszerré lett; a nép művelődik s nemsokára Magyarországnak nem lesz egy talpalatnyi földje, amelyen meg ne látszanék a modern kultúra, a haladás, a munka és szorgalom nyoma.

Az a lelkesedés, az a buzgalom, az a nemes szabadelvű szellem, amelyet Darányi Ignác hirdet, tanít és példakép mutat, legyen az utjelzője a magyar gazdáknak; az a szeretet, amelylyel a földművelő nép iránt viseltetik, legyen buzdítója minden földművelőnek.

Gróf Festetics György szobrának talapzata mellett megtanulhatunk lelkesülni a múltért és dolgozni a jövőért.

A keszthelyi ünnepély.

A múlt vasárnap leplezték le Keszthelyen gróf Festetics Györgynek, a legelső magyar gazdának, a Georgicon nagy nevű megalapítójának, éreszobrát.

A napilapok részletesen leírták az ünnepségeket s mi már ismert dolgokat mondunk el olvasóinknak; mégis elmondjuk újra, mert Zalavármegye krónikásai vagyunk s hiányosak volnának krónikánk lapjai, ha bele nem íránk azokat, amik a nagy Festetics szobrának talapzatánál történtek.

Az ünnepélyre már szombaton este gyülekeztek a vendégek. Ekkor érkezett oda Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, akit a vasutnál dr. Jankovich László gróf főispán és Csertán Károly alispán vezetése alatt küldöttség fogadott.

Feljebb ugyan azt mondtuk, hogy az ugy nevezett extraserialistákhoz kik tartoznak, ám a quantum számadáson névleg is feltüntetik a rendes adózókön kívül a város állandó polgáraihoz nem számítottaknak neveit is. Ugyanis az 1780-ik évben Tót Szabó György quantumszedő 361 házhelyet tüntet fel, kiknek birtokosai mint városi polgárjogot nyertek adóztak. Ezekon kívül felsorolja az uraság tisztartóját és birkását, a vármegyei lovászt, a molnárokat, a téglást, a vendégfogadókat, a mestert és három zsidót. Ez utóbbiaknak még akkor nem voltak család neveik, hanem mint Sámisi zsidó, öreg Salamon zsidó és Fülöp szücs zsidó vannak kimutatva. Ezekon kívül Andrásidaik, Olaiak, Besenyeik, Császiak, Páliak, Neszeleiek, Vorhotaik is adóztak a városiakkal a város határában levő birtokaik után. E quantuma begyűlt összesen 2191 frt $42\frac{3}{8}$ kr. A quantumot átszolgáltatták a vármegyei pénztárnak, melynek annak idején Csillagh Adolf volt a pénztárosa. Érdemes itt megemlíteni, hogy a kereskedők között egy görög is szerepel, hisz tudva levő dolog, hogy ezek voltak ebben az időben széles Magyarországhban a nagy kereskedők. Az egyes címre kivetett quantum adóösszegei nagy változatosságot mutatnak, míg a városi polgárok között a legnagyobb adójárulék 15 frt $\frac{3}{8}$ kr volt, addig a legkisebb 17 $\frac{1}{8}$ kr tett ki. A város jövedelme után csak 6 frt $44\frac{6}{8}$ kr fizetett, az előkelő állásban levő püspöki tisztartó 6 frt $11\frac{5}{8}$ kr.

A miniszter gróf Festetics Tasilló vendége volt. Szombaton este gróf Festetics Tasilló vendégei tiszteletére ebédet adott, amelyen a családtagok, Darányi miniszter, Fürstenberg Károly herceg, Dr. Jankovich László gróf főispán, gróf Széchenyi Béla, gróf Dessewffy Aurél, Bogyay Máté és Hertelendy Ferenc országgyűlési képviselők vettek részt.

Vasárnap reggel az összes középületeken nemzeti zászlók lengtek s a város ünnepi színt öltött. Már korán reggel kezdtek gyülekezni a vendégek; egyik fogat a másik után robogott végig Keszthely utcáin.

A plébánia templomban 10 órakor tartott misén telve volt a templom az ünnepélyre összerenglett vendégekkel, küldöttségek tagjaival. A misét dr. Dunszt Ferenc apát celebrálta, nagy segédlettel. Misa után gróf Wolkenstein Károly gazdasági intézeti hallgató a nagy Festetics sirjánál remek beszédet mondott s koszorút helyezett az emlékoszlopra.

A tulajdonképeni leleplezési ünnepély fél egykor kezdődött, de a közönség már 11 óra után gyülekezni kezdett a szobor körül, amely az Andrássy téren, a főgymnasium előtt áll. A teret a város esinosan parkírozhatta.

A szoborral szemben tribünöt állítottak fel a hölgyek részére, közvetlenül a szobor mellett pedig sátor állt az illustris vendégek részére.

A fővárosi vendégek és hirlapírók a 12 órai vonattal érkeztek; a küldöttségek negyed egykor gyülekeztek. Darányi miniszter gróf Festetics Tasillóval fél egykor hajtottak az ünnepély színhelyére. Ugyanekkor jöttek gróf Dessewffy Aurél, gróf Széchenyi Béla, gróf Festetics Vilmos, gróf Festetics Tasilló neje, Hamilton Mária hercegnő, Festetics May, Alexandra és Ella grófnők, Fürstenberg Károly herceg, gróf Festetics György, gróf Festetics Jenő.

Ott voltak nemeskéri Kiss Pál államtitkár, Máday Izidor, Tormay Béla, Losonezy Mihály, Ottlik Iván, Dobokay Lajos, Scholtz Gusztáv miniszteri tanácsosok, Zsedényi Béla, Förster Kálmán miniszteri osztálytanácsosok, Györy Lóránt miniszteri titkár, Istvánffy Gyula egyetemi tanár, Tavy Gusztáv, Magyar Kázmér, Deininger Imre kir. tanácsos, Ebers Károly, az

De a legközelebbi quantum kimutatás már 2474 frt $11\frac{4}{8}$ kr bevételt tüntet föl, a város jövedelme nagyban növekedhetett, mert 24 frt, $81\frac{1}{8}$ kr adózásra köteleztetik, továbbá azt tapasztaljuk, hogy a körül fekvő falvak lakossága egyre jobban tolt a városba ott egyre birtokokat szerezni. A zsidók száma is növekedett, mert a következőket találjuk felsorolva: Mojzes Salamon zsidó, Samuel Lázár zsidó, Izsák Márkus boltos, Sápsi Sám (olai), Simon Sám, Salamon Dávid és Fülöp szücs zsidó, kik között a legelső 20 frt 40 kr adót fizetett. Az 1793-iki kimutatásban a házhelyek száma már nagyobb és egyre jobban és jobban tart a vidékiek beözönlése, a bevett adóösszeg azonban csak 1941 frt. A háborus időkkel járó szűkebb és bizonytalanabb kereset iz arra kértette a vármegyét, hogy a városiak terhén könnyítsen.

Miután a helybeli zsidó hitközség részéről utánjárásom dacára semmilyen fölvilágítást nem nyertem a hitközség történetére nézve, kénytelen vagyok beérni azzal, az 1803-iki quantum kimutatás alapján legalább neveiket felsorolni és pedig adóztak abban az időben a következők: Gairinger Fülöp, Esztreiger Simon, Ragendorf Samu, Kaiser József, Rosenberger Salamon, Neifelder Abrahám, Auspitz Fülöp, Hersl Salamon Monsein János, Slejninger János, Rober Löbl, Esztreiger Dávid, Simon Izsák, Rechnitzer Izsák, Auspitz Sándor, Rechnizer József.

Országos Magyar Gazdasági Egyesület részéről gróf Dessewffy Aurél elnökön kívül, Bujanovich Sándor udv. tanácsos alelnök, Kodolányi Antal, Hegedüs József, Forster Géza, Jeszenszky Pál és Szilassy Zoltán titkárok.

Gróf Széchenyi Béla koronaőr, Pallavicini Ede örgróf, gróf Teleki József, gróf Széchenyi Imre, gróf Teleki Tibor, gróf Keglevich Gábor, gróf Somssich Adolf, Dárday Sándor az állami számvevőszék alelnöke; Blaskovich Ferenc, Bogyay Máté, Hertelendy Ferenc. Chernel Gyula, Nessi Pál, Szüllő Géza országgyűlési képviselők.

Zalavármegye törvényhatóságának küldöttségében, amelyet dr. Jankovich László gróf főispán vezetett, a már említettekön kívül ott voltak Csertán Károly alispán, Árvay Lajos főjegyző, Thassy Kristóf főügyész, gróf Batthiány József, gróf Batthiány Ernő, Barcza László, Bezeredy Lajos, Bezeredy László, Dervarics Imre, Dervarics Ákos, Sztaniszlavszky Adolf, Nedeckzy Jenő, Nagy László, Szücs Dezső, dr. Ságváry Jenő, Székely Emil, Odor Géza, Nusser János stb. stb.

A Zalavármegyei Gazdasági Egyesület küldöttségét Hertelendy Ferenc elnök országgyűlési képviselő vezette.

Zalaegerszeg város szintén küldöttség által képviseltette magát. A küldöttségben részt vettek: Várhidy Lajos polgármester, Németh Elek, dr. Szigethy Elemér, Udvardy Ignác, Fülöp József és dr. Csák Károly. Nagykanizsa város küldöttségében ott láttuk Vécsey Zsigmond polgármestert, dr. Tuboly Gyulát, Hertelendy Bélát.

Ott voltak még Somogy vármegyéből Tallián Béla főispán, Maár Gyula alispán, gyulai Gaál István és Gaál György stb.; Vas vármegyéből Reissig Ede főispán.

Képviselve voltak a pestmegyei, sopronmegyei, abauj tornamegyei, somogymegyei, pozsonymegyei, fehérmegyei, veszprémmegyei, tolnamegyei gazdasági egyesületek; az Országos Erdészeti Egyesület stb.; a magyaróvári gazdasági akadémia, a keszthelyi, debreczeni, kassai, kolosmonostori tanintézetek tanári kara és hallgatói. Vörös Sándor kir. tanácsos, a magyaróvári gazdasági akadémia igazgatója, dr. Czákó Béla a keszthelyi lovag Kerpely Kálmán a debreczeni, Kovácsy, Béla a kassai, Szentkirályi Ákos a kolosmonostori gazdasági intézetek igazgatói, Balázs Árpád kir. tanácsos, a mezőgazdasági muzeum igazgatója, Lukácsy szobrász, a Festetics szobor alkotója, szintén részt vettek az ünnepélyen.

A szeszélyes időjárás dacára a tribün megtelt a hölgyközönséggel; a térre nyíló ablakokból szintén nagyon sokan nézték végig az ünnepélyt. A szobor körül fentartott helyen a küldöttségek álltak.

Szép látványt nyújtott a tér.

A küldöttségek tagjai s a megjelent előkelőségek közül sokan voltak díszmagyarban s a remek szép magyar ruhák életre keltették a daliás idők emlékeit.

Mikor a Festetics grófi család s a küldöttségek megérkeztek, gróf Dessewffy Aurél, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöke Darányi Ignác miniszter elé lépett s a következő beszédet intézte hozzá:

Az országos magyar gazdasági egyesület, amelynek nevében most itt a megjelenteket üdvözölni szerencsés vagyok, örömmel karolta föl földművelési miniszterünknek a keszthelyi gazdasági tanintézet 100 éves jubileuma alkalmából fölvetett eszméjét, hogy gróf Festetics Györgynek itt Keszthelyen fölállítandó szobrára gyűjtést rendezünk. A gyűjtés sikerrel járt és én most köszönetet mondok mindazon lelkes hazafiaknak, akiknek áldozatkészsége lehetővé tette, hogy az ige testté lőn.

Szobor fogja az utókor számára annak emlékét

megörökíteni, akit hazánkban a gazdasági kultúra megalapítójának vallunk.

A török uralom, amely hazánkban a kultúra terjedését minden irányban lehetetlenné tevő, maga után vonta azt, hogy a fő- és köznemesség a katonai pályát választá hivatásul, hogy így a haremzón vérért és életét a hazának szentelhesse. Így tón gróf Festetics György is, aki kora ifjúságában a katonai pályára lépett és 18 évi szolgálata alatt alezredesi rangot ért el. A magánéletbe visszavonulván gazdasága és uradalmi rendszeres kezelésének élt, amelyek addig fölülte el voltak hanyagolva. Fölkarolta a gazdaság minden ágát és pár év alatt mintaszerű berendezést adott nekik.

Ekkor alapította a Georgicont; az intézetben előbb az uradalom és a grófi ház részére képeztek alkalmas gazdatisztek, utóbb aztán megnyitotta azt a nagyközönség számára és ez az intézet nevelte a legjelesebb és legképzettebb mezőgazdasági, kezelőket gazdatisztek. Az előismeretek megszerzése végett külön filozófiai tanszéket alapított, gondja volt arra, hogy a tanulók a mezőgazdasági tanulmányokat alaposan elsajátítsák; rendelkezésükre állottak a megfelelő taneszközök és gyűjtemények, az intézet már akkor szép minta gazdasággal bírt és mindezek alkalom nyílt a növényeknek betekintést nyerni az uradalom rendszeres kezelésébe, a talajjavítási-, moesárlecsapolási munkálatokba, gyakorlati kereszttülvitelében szemlélhették a réöntözést, tájékozást szerezhetek az állattenyésztés minden ágában, a szőlőművelésben, gyümölcs- és konyhatermesztésben; szóval módjuk és alkalmuk volt minden szükséges ismeret elsajátítására.

Mindennek létrehozója, fentartója, lelke Festetics György gróf volt.

Valóban bámulatunkat kell hogy fölkeltsé, hogy ez a nagy férfiú már a múlt század elején olyan tanintézetet volt képes létesíteni, amely Európa bármely államában megállotta volna a helyét, nemesak, de a Georgicon akkor sok fejlettebb állam ilyen kulturintézetét messze tulszárnyalta, amit sok idegen szakférfi elismert.

Gróf Festetics György előrelátó és uttörő művével, a mezőgazdaságnak tudományos alapokra fektetésével megelőzte korát. Hála és tisztelet az ő emlékének. Mert példányképe volt ő az önzetlenséggel párosult hazafiai áldozatkészségnek. A esurgói gimnázium 100.000 firtos alapítványa, a keszthelyi konviktus, a pesti ösztöndíjak kitűnő ifjak számára, a francia háboru idején saját költségén kiállított 500 huszár: mindez a magyar haza és a magyar kultúra iránt való lángoló szeretetének bizonyossága. A Helikonünnepek, amelyeknek célja a mezőgazdasági tudományok népszerűsítése volt, ahol költők és irodalmi férfiak is gyűltek köréje, hasonlóképen azt igazolják, hogy mennyire lelkes híve volt a művelődésnek.

Hazafiai érzelmeinek legszebb tanúsága, hogy ott látjuk őt azon mozgalom élén, amely azzal a kérelemmel járult 1790-ben az országgyűléshez, hogy a magyar ezredek az ország határain belül helyeztessenek el s hogy a magyar ezredekben magyar legyen a szolgálati nyelv és hogy azokban magyar tiszték alkalmaztassanak. Emiatt kegyvesztetté is lett, de már pár évre rá a király és több főherceg elismerte közhasznu működését, sőt József nádor és Károly főherceg látogatásukkal tisztelték meg Keszthelyt és emelték az ünnepélyek fényét.

E rövid vonásokban megkísértém azon férfiú életét jellemezni, akit ma ünnepünk az országos magyar gazdasági egyesület nevében, amelynek hivatása a mezőgazdaság érdekeit szolgálni, a kegyelet és hála adóját rójuk le e helyen.

Köszönetet mondok azoknak az áldozatkész hazafiaknak, akik szeretve tisztelt földművelési miniszterünk ezen, hozzá méltó tervét fölkarolták és áldoztak a szobor létesítésére és a művészeknek, aki e nagy férfiú alakját olyan híven örökítették meg.

Adja Isten, hogy Festetics György utódai követhessék az ő példáját.

Most pedig azzal a kérelemmel járulok nagyméltóságodhoz, hogy a szobrot leleplezni méltóztassék.

Gróf Dessewffy Aurélnak zúgó éljenzéssel fogadott beszéde után Darányi Ignác miniszter a következő beszéddel válaszolt:

Nagyméltóságú elnök úr, tisztelt uraim! Mindenek előtt őszinte köszönetet mondok az Országos magyar gazdasági egyesületnek, amely ezt az eszmét fölkarolni szives volt. Nagyméltó-

ságod ékes szavaiban az én igénytelen személyemre utalt, mint e szobormű létesítésének kezdeményezőjére. Én nem tettem egyebet, mint kifejezést adtam annak, amit azon az emlékezetes napon itt mindenki érzett, hogy ennek a szép Keszthelynek hiányzik valamije, hogy itt van valami hézag, hogy itt van valami üresség addig, amíg Festetics György szobra itt fölállítva nincs.

Köszönetet mondok Nagyméltóságod elnökölete alatt működött lelkes rendező-bizottságnak, a szoborbizottságnak és mindennekfölött Nagyméltóságodnak, aki mint annyi más, a mezőgazdaságot közletről érdeklő fontos ügyben, azonképpen e kegyeletes ügyben is mint vezér előljárt és mai fényes beszédével eddigi működését megkoronázta.

Tisztelt uram! Köszönetet kell mondanom nagyméltóságú Festetics Tassiló gróf főpohárnok-mester urnak, aki kezdetől fogva szeretettel kísérte ezt az ügyet és aki a családi nagy hagyományoknak méltó képviselője és tovább éltetője.

Köszönetet mondok Lukácsy Lajos szobrásznak, aki e szoborba művészi ihletet lehelte. Keszthely városát pedig arra kérem, hogy őrizze ezt a szobrot annyi kegyelettel, amennyi szeretettel Festetics György ezen a városban esüngött.

Tisztelt uraim! Gróf Festetics György, a magyar mezőgazdaság és a mezőgazdasági oktatás terén uttörő szerepet játszott. A Georgikon nemesak Magyarországon volt az első ilyenmű tanintézet, az első intézet volt az egész Európában. És így Festetics György nemesak a magyar mezőgazdaság és mezőgazdasági tanítás alapját vetette meg, hanem a magyar nemzetnek e téren a népek családjában soha el nem muló dicsőséget szerzett.

Emellett azonban Festetics György a közélet minden terén küzdött, fáradt, alkotott és áldozott. Sok nehézséggel, sok akadályal kellett neki megküzdenie. De voltak verőfényes napok is az ő életében. Mily szép, mily gyönyörű nap volt az, amikor Magyarországnak poraiban is áldott, felejthetetlen nagy nádora megjelent Keszthelyen, hogy kezébe vegye az eke szarvát és Festetics segítségével szántsa a földet! A nagy nádor egy század előtt, 50 évvel a jobbágyság felszabadítása előtt az ő látnoki szellemével, szíve meleg érzésével fölemelte a rögit, magához emelte és ezzel a röggel együtt magához emelte azt a becsületet népet, amely ezt a magyar földet művelte. József nádor másfelé is mehetett volna Magyarországon, de nem ment sehova, hanem Keszthelyre jött, mert tudta, hogy ebben az országban senki őt úgy meg nem érti, mint Festetics György. És érezte a nagy nádor, hogy ezt a kitüntetést, kivált az akkori időkben, senki más úgy meg nem érdemli, mint Festetics György.

De legyen megengedve nekem, hogy ez alkalommal Széchenyi István dicső emlékét is visszaidézzem. Széchenyi István ember előtt nem dicsékedett, nem hivalkodott soha. Nagyobb volt az ő nagysága, nagyobb volt az ő jelleme, semhogy ezt tehessen. De egyvel dicsékedett ő is, egyet ő is szívesen emlegetett: számtalanszor mondta, hogy: „Tudjátok meg az urak, hogy én gróf Festetics György unokaöcsése vagyok!”

Tisztelt uraim! Egy tanárral, egy tanítvánnyal kezdte meg Festetics György a Georgicont. És ha most széttörhetné a koporsó falait, hogy megjelenjék itt, hogy megnézzé még egyszer az ő kedves Keszthelyt, hogy körülnézzen még egyszer az ő szeretett hazájában, akkor látná, hogy az ő áldott keze nyomán mennyi intézményünk támadt, s hogy a gazdasági tanügy, a gazdasági haladás s fejlődés mily arányokat öltött. Van egy akadémiánk, van négy gazdasági intézetünk, 38 földművelési- és szakiskolánk, hatalmas kísérleti ügyünk, 22 kísérleti állomással, van 200 időleges tanfolyamunk, van egyszabásu népies gazdasági irodalom; látná, hogy a magyar gazda, nemesak a nagyobb gazdák, de a kispazda, a munkás is olvas, képezi magát; látná, hogy lassankint hogy alakul át a gazdálkodás egész rendszere; s akkor azt látná, azt érezné, hogy ő nem élt hiába, hogy nemzedékek mentek és nemzedékek jöttek, de az ő emléke itt maradt és nemesak hogy itt maradt, de elevenen hatott; ekkor látná, akkor érezné, hogy a mit a költő zengett akkor, rajta teljesedett be, hogy

„... nőttön-nő tiszta fénye,
Amint időben, térben távozik.”

De tisztelt uraim, nőjön is annak fénye, aki a magyar földművelő néphez úgy ragaszkodott, amint ezt Festetics György tette. Nem nagy

ember az, aki hatásában a nép nagy rétegeire hatni, a nép nagy rétegeinek jólétét előmozdítani nem tudja. Nagy ember csak az lehet, aki nemesak fényt, hideg fényt szór, hanem melegséget is tud árasztani. Nagy ember csak az, akinek élete mellett a szegény ember hálakönyve tesz tanúságot. Az egészséges mag nemesak föl-felé nő, az lefelé is hajt, az gyökérzetet ver a földbe s ebben a gyökérzetben, amelyet nem látunk, a melyet nem ismerünk, ebben rejlik erejének titka.

Dicső, nagy hazánkfia! A te emléked a mi talizmánunk. Ha valaha kedvezőtlen idők a magyar gazdát elválasztanák a magyar gazdától, a te emléked összehoz, a te emléked újra egyesít bennünket. Ez az emlék minket a jó szerencsében mérsékletre tanít, a balsorsban pedig töleml bennünket; a te emléked, a te életed, a te példád azt mondja nekünk, hogy a magyar mezőgazdaságért úgy fáradjunk, és úgy küzdjünk, amint te fáradtál, és te küzdted, pihenést nem ismerve, mindvégig.

Hulljon le a lepel!

A miniszter beszédét sokszor szakította félbe az éljenzés s a beszéd után a lelkesedés alig akart lecsillapulni.

A szoborról lehullott a lepel s minden szem a nagy gróf ércalakjára irányult.

A midőn Nagy István városbíró Keszthely város őrizetébe vette át a szobrot, megkezdődött a koszoruknak a szobor talapzatára való elhelyezése.

Legelőször Darányi Ignác tette le a földművelésügyi kormány koszoruját. Koszorut helyeztek a szoborra a Festetics család, a főrendiház, a képviselőház, Zalavármegye törvényhatósága, a Zalavármegyei Gazdasági Egyesület, Nagykanizsa r. t. város; az O. M. G. E.; a somogy megyei, pest megyei, sopron megyei, pozsony megyei, tolna megyei, veszprém megyei gazdasági egyesületek; a magyaróvári gazdasági akadémia, a keszthelyi, kassai, debreceni, kolosmonostori gazdasági intézetek ifjúsága és tanárkara; a Kisfaludi társaság; a földműves iskolák tanulói.

Remek szép babérkoszoruk borították be a szobor talapzatát s a művészi kezekből kikerült koszoruk fölé odatették a földműves iskolák hallgatói buzakalászból és mezei virágból készült koszorujukat. Remek volt ez a koszoru, amelyen 17 szalag lógott, 17 iskola ajándéka; buzakalász, buzavirág az egész. Egy háromágú favillára tűzve hozta egy derék száll paraszt legény.

Az ünnepély után Darányi Ignác miniszter megtekintette a szobrot s arról elismerőleg nyilatkozott Lukácsy szobrásznak.

A közönség fél kettőkor oszlott szét. Alig lett vége az ünnepélynek, megeredtek az ég esatornái, valóságos zuhogó zápor keletkezett.

Délután 2 órakor bankett volt a „Hullám” szállodában, amelyen közel 300-an vettek részt, jöllehet sokan — küldöttségek is — elmaradtak a társasébről, mert a teremben nem jelöltek ki számukra helyet, a terrasson pedig a hűvös, szeszélyes időben életveszély nélkül alig lehetett az ebédet végigenni. A hangulat mindvégig kedélyes volt, amelyet csak fokozott a székesfehérvári honvédszenekar kitűnő játéka.

Az első felköszöntőt Darányi Ignác földművelésügyi miniszter mondotta a királyra. Gróf Dessewffy Aurél rendkívül meleg szavakban köszöntötte fel Darányi minisztert, aki minden magyar ember hálijára rászólgált azon rendkívül szives kitartó igyekezetével, hogy a magyar földet a magyar népek megtartsa. (Lelkes éljenzés). Darányi — ugymond — az a miniszter, aki az 1867. óta működött összes alkotmányos miniszterek közül legtöbbet tett épen a kis ember, a szegény nép érdekében. (Szünni nem akaró, lelkes éljenzés). Gróf Festetics Tassiló mélyen meghatva köszöni családjá nevében is a mai szép és kegyeletes, hazafias ünnep létrehozatalában való közreműködést. Köszönetet mond Darányi Ignác földművelésügyi miniszternek, gróf Dessewffy

Aurélnek és az elnöklete alatt álló Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek az eszme végrehajtásáért, a legmelegebb köszönetet mondja az egész közönségnek, amely az ünnepen részt vett, végül, mint Festetics György dédunokája, a magyar mezőgazdaság felvirágzására és a magyar gazdaközönség boldogulására emeli poharát. Még több felköszöntő után végül Vörös Sándor, a magyaróvári gazdasági akadémia igazgatója, emelkedett szellemű felköszöntőben a Festetics-nemzetség jólétére üritette poharát.

Élénk tetszést aratott gróf Wolkenstein gazdasági intézeti hallgató felköszöntője.

Az estére tervezett velencei éj a rossz idő miatt természetesen elmaradt, de a bált megtartották. Akkorra közönség jött össze, hogy a „Hullám” termében mozogni is alig lehetett.

Néhány szóban egy kis epilógust fűzünk a keszthelyi ünnepélyhez.

A szobor — nézetünk szerint — nem a lezserenesebb alkotás. Méretei nagyon is szerények; többen az alakban s a kompozícióban is hibát találtak. De 20000 K se nagy pénz, sőt esoda, hogy ezért az összegért, amennyit külföldön egy tervrajzért fizetnek, nálunk szobrot lehet állítani.

Mikor a Festetics szobor eszméjét Darányi Ignác miniszter megpendítette, sorompóba állott az egész gazdaközönség. És mindennek dacára alig gyűlt össze néhány ezer mindenféle címen.

A leleplezési ünnepély — ősi szokás szerint — többre került, mint a szobor.

Az ünnepély azonban szép és harmonikus volt. Mindössze csak annyi hiba történt, hogy egy szerencsétlen városi küldöttségnek, amely hetekkel előbb be volt jelentve, négyszer kellett végigkocsizni a városon, mert egyik szállodából a másikba küldték, sehoh sem akarták befogadni, míg végre valami urodalmi épületben szíveségből megengedték az — átöltözést.

Megbocsátható dolog, mert sok vendég jelentkezett a szomszéd vármegyéből, de azért a szíves látás egy kissé mégis rosszul esett.

Megyei élet.

A megyei közigazgatási bizottság június havi gyűlését dr. Jankovich László gróf elnöklésével f. hó 10-én tartotta.

Az alispáni és főorvosi havi jelentések felvitatván, a közigazgatási bizottság azokat tudomásul vette.

Az ebadóra vonatkozó szabályrendeletet a közigazgatási bizottság oly irányban módosította, hogy a vármegye összes községeiben levő minden kutya után ebadó fizetendő; a módosítást elfogadás végett a vármegye törvényhatósági közgyűlése elé terjeszti.

A bizottság helyeslőleg vette tudomásul az alispánnak a belügyminiszterhez intézett indokolt felterjesztését, amelyben Kapos, Szentantalfa, Ukk, Orosztony, Ollár, Szentadorján, Dekánovecz, Felsőmihályfalva, Légrad, Lenti és Kebele községekben új esendőrőrs állomások felállítását, a turnisehai esendőrőrs állomásnak Bellatincezra való áthelyezését és a keszthelyi esendőrőrs állomásnak 10 főre való kiegészítését kérelmezte a belügyminisztertől.

A murakereszturi és tördemiczi körjegyzőség államsegélyvel segédjegyzői állás felállítását kérelmezi. A közigazgatási bizottság a segédjegyzői állás felállítását egyik helyen sem javasolja a belügyminiszternél.

A lesenczetomaji anyakönyvvezető helyettesének fizetés felemelés tárgyában beérkezett kérvényét a bizottság pártolólágg terjeszti fel.

A belügyminiszter a sümegi anyakönyvvezető

helyettes fizetéséhez 400 K államsegélyt ad, miről érdekelt község értesítettik.

A sümegi járás főbírójának értesítése szerint Csabrendek község a távirtda hivatal felállítására nézve a követelt feltételek teljesítéséről nyilatkozatot állított ki, azonban a vonalalapítással és hivatal berendezéssel járó költségekhez való készpénzbeli hozzájárulást megtagadta, mert ezeket a költségeket bárhol felállított távirtda hivataloknál sem kívánták; az ily irányban beterjesztett nyilatkozatot a közigazgatási bizottság a pécsi posta- és távirtda igazgatósághoz oly hozzáadásal terjeszti be, hogy ezen hozzájárulás alól Csabrendek érdekeltségének felmentése iránt megfelelőleg intézkedni sziveskedjék.

A közigazgatási bizottság az utkaparók szerzőszám szükséglet általánára vonatkozólag az államépítészeti hivatal által beterjesztett szabályrendelet életbeléptetését célszerűnek találja; egyúttal abban a nézetben van, hogy az általány összegek két évenként a törvényhatósági közúti költség-előirányzatok tárgyalása alkalmával állapíttassanak meg.

Koller Ignác a szentgróthi járási utibizottsági elnökségről — hajlott korára való hivatkozással — lemondott; a bizottság a lemondást sajnálatlalt vette tudomásul, a lelépőnek hosszas odaadó működéséért jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét és a lemondás folytán megüresedett járási utibizottsági elnöki állásra Malatinszky Ferenc törvényhatósági bizottsági tagot választotta meg.

A lentii megállóhelynek darabáru felvételére való berendezésével járó 23.500 K költségekhez — a főbíró jelentése szerint — az érdekelt községek közül csupán Lenti hajlandó 800 K-val hozzájárulni, miről a kereskedelemügyi minisztert a közigazgatási bizottság értesíti.

Pötréte községben tüztávlat ügyében Koller István bizottsági tag elnöklete alatt, Zalaegerszegen Weinberger Jakab és Fia által a vasuti pályaudvarban vágány építése tárgyában Deák Mihály bizottsági tag elnöklete alatt a helyszíni szemle megtartását a közigazgatási bizottság elrendelte.

Az államépítészeti hivatal jelentése szerint Tapolezán a felállítani szándékolt telefonra 17 előfizető jelentkezett, amit a bizottság egyelőre elegendőnek tart abban a reményben, hogy a közhasznú intézmény életbe léptetése esetén a minimális 25 előfizető meg fog lenni.

Kir. tanfelügyelő — havi jelentése szerint — május hóban meglátogatta a kaczorlaki, magyar-szerdahelyi, német-szentmiklósi, füzvölgyi, langvizi, alsórajki községi iskolákat; jelen volt a zalaegerszegi tanítói járáskör szepetki közgyűlésén; meglátogatta a tapolezai áll. polgári fiu, r. kath. elemi fiu- és zárda iskolát, valamint az izr. iskolát, a pórszombati állami, szilvágyi községi, szentgyörgyvölgyi r. kath., hahóti r. kath. és izr. iskolát; a kaposi r. kath. és ág. ev., a petendi r. kath., a taliándörögdi r. kath. és ág. ev., a pulai r. kath., az alsódörgicsei r. kath., a felsődörgicsei ág. ev., a kisdörgicsei ág. ev., a vászolyi r. kath. és egyesült protestáns, a nemespécselyi ev. ref., a nagypécselyi r. kath., a balatonudvari r. kath. és ev. ref., az akáli r. kath. és ág. ev., a zánkai áll. iskolát, Köveskállán pedig a felállítani szándékolt önálló gazdasági ismétlő iskola ügyében szerzett tájékozást. Járási főbíróval a helyszínen szervezte a bödei iskolázást. A vendvidéki iskolák közül meglátogatta gánicsai áll. iskolát és állami állandó gyermekmenedékhelyet a lippahócezi, gumiliczai, nagypalainai, kispalainai, turnisehai, bellatincezi és izsakócezi r. k. iskolákat; feleskette a mellencezi új állami iskolai gondnokságot. Kir. segédtanfelügyelő meglátogatta a szentadorjáni, baksai és bagladi állami, a kishzigeti, pákai és kányavári r. kath. iskolát.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a szig-

ligeti r. k. iskolának évi 720 K államsegélyt, a cserencsöczi r. kath. iskolának korpótléket utalványozott, miről érdekelt községeket a bizottság értesíti.

A vaspőri és karosi r. kath. iskoláknak korpótlék, a pusztaszentlászlói ág. ev., a kerka-szentkirályi r. kath., a szentgrótpolgárvárosi, borsfai és csáfördi r. kath. iskoláknak évi államsegély elnyerése tárgyában beadott kérvényeit a közigazgatási bizottság pártolólágg terjeszti fel a miniszterhez.

A kilimáni községi iskolai tanftóválasztáshoz elnökül Koller István bizottsági tagot küldték ki.

A zalaerdődi iskolai alapvagyonnak 1901. évi megvizsgált és helyesnek talált számadását a bizottság megőrzés végett érdekelt községnek visszaküldi.

A nagybakónaki és szigligeti kisdiedvédelem tárgyában beérkezett jelentéseket a közigazgatási bizottság tudomásul vette.

Szombatfa és Szigjártóháza iskolázása ügyében járási főbíró felhivatik, hogy a két község közönségét az egyik vagy másik község által felajánlandó alkalmas teleknek záros határidő alatt egyhangu megállapítására utasítsa; amennyiben megegyezni nem akarnának, a két község között jeleljen ki helyet iskolának és tanftói laknak; ha a községek legkésőbb f. évi november hó 1-én megnyitandó iskola tervét és költségvetését f. évi június hó 15-ig a kir. tanfelügyelőnek be nem mutatják, az hatósági beavatkozással fog terhükre felépíttetni, esetleg mindkét község a gáborjaházi iskolához fog visszaesatoltatni s ott egy második tanterem és tanftói lakás felépítésére utasíttatik.

Az árvaszéki elnök jelentése szerint április végén a fogalmazói karnál hátralék volt 7.010, május hóban beérkezett 5.277 s így elintézés alá került 12.287 ügydarab, amelyből májusban elintézték 5.014 drb.-ot s így május végén hátralékban maradt 7.273 ügydarab; az irodánál április végén hátralékban volt 1.214, májusban leírás végett kiadatott 5.092 s így elintézés alá került 6.306 ügydarab, amelyből májusban leirtak és expediáltak 4989 db.-ot s így május végén hátralékban maradt 1.317 ügydarab.

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint a kataszternél májusban magánfelektől 258, hivatalból 1.335 birtokváltozási esetet jelentettek be, melyhez a hátralékban volt 1.455 esetet hozzáadván, átvezetésre került 3.048 birtokváltozási eset; ebből májusban keresztülvezettek 2.766 esetet s így május végén keresztül vezetetlen maradt 282 eset; elemi kárt 14-et jelentettek be, amelyeknek megvizsgálása a helyszínen folyamatban van; május hóban a vármegye területén egyenes adóban befolyt 368.509 K 93 f; a f. év első öt hónapjában betolyt adó 1.063.956 K 34 f; adóhátralék május végén összesen 4.429.642 K 24 f, mely a mult év hason szakában hátralékban volt 4.865.255 K 25 f-rel szemben 435.613 K 01 f esökkenést tüntet fel; leirtak a f. év öt hónapjában 47.171 K-t egyenes adóban, 3.475 K 32 f-t hadmenteségi díjban; fizetési halasztást május hónapban 48 esetben, ideiglenes házadómentességet 23 esetben engedélyeztek.

Közegészségügy,

Dr. Háy István vármegyei t. főorvos a vármegye területén május hóban észlelt közegészségügyi állapotról a következő jelentést terjesztette be a közigazgatási bizottság júniusi gyűléséhez.

Az időjárás a lefolyt május hóban nem volt kedvező, mert az a hónap elsején hóharmattal köszöntött be; három hétig hűvös és felette csapadékos volt s csak az utolsó héten fordult elő néhány száraz és kellő meleg nap.

A felnőttek közegészsége, viszonyítva a múlt havihoz, rosszabbodott, mert a hideg időjárás mellett a légzőszervek hurutos bántalma igen nagy számban, szörványosan pedig tüdőlob, csúsz és váltóláz képezték a gyógykezelés tárgyát.

A gyermekek közegészsége szintén nem volt kielégítő, mert ezeknél a fentebb elősorolt bántalmakon kívül a vármegye nagy részében a hőhurut járványosan lépett fel.

A fertőző betegségek közül roncsló toroklobban beteg volt 15, gyógyult 10, meghalt 5; hasihagyományban beteg volt 9, gyógyult 1, meghalt 5, ápolás alatt maradt 3; kanyaróban beteg volt 101, gyógyult 67, meghalt 2, ápolás alatt maradt 32; vörhenyben beteg volt 12, gyógyult 12; hőhurutban beteg volt 125, gyógyult 35, meghalt 7, ápolás alatt maradt 83.

Rendőri hullaboncolást 3 esetben teljesítettek. Hullaszemle előfordult 10, súlyos sértést 3-at jelentettek be.

Öngyilkosságot 5 egyén követett el, ezek közül: Florián Lajos 47 éves Zalaszentgróton, Hős Boldizsár Garabanczon agyonlőtték magukat; Horváth Vendel 14 éves Zalapatakán, Horváth György Nagykanizsán felakasztották magukat; Cseke Istvánné 52 éves Zalaegerszegen marólgott ivott.

Véletlen szerencsétlenség általi halálnak 6 egyén esett áldozatul, ezek közül: Kálman István gulyást Rigyácson a község bikája agyonszurta; Kovács Ferencz távirtda munkás Cserenesőcezen a távirtda oszlopról leesve szörnyet halt; Katona Gusztáv Szécsiszigeten és egy ismeretlen Bányaváron a vízbe fultak; Bartal István 3 éves esáktornyai égési sebekben halt el; Gáli Mihály 3 éves fiát Sümegen az ugy nevezett gyalogszék ütötte agyon.

Elmekórnak 6 esete képezte az intézet tárgyát, ezek közül kettőt tébolydába helyeztek, 3 megfigyelés alatt áll, 1 pedig ezen idő alatt elhalt.

Vesztség gyanújában levő eb Krausz Rezsőt Zalaszentgróton, Sabján Józsefnét Pusztaderiesen és Kosmondor Sándort Csáktornyan mart meg, akiket védőtás céljából a budapesti Pasteur intézetbe szállítottak. (A megmártak közül átlag 13% hal el, míg kiket védőtás végett felküldenek, azok közül csak 0.41%, ami fényes bizonyíték a védőtás mellett. Szerk.)

Hét éven alul elhalt gyermekek közül orvosi gyógykezelésben nem részesült 70. Az elsőfoku hatóságok e miatt 21 elmarasztaló és 17 felmentő végzést hoztak, a többire pedig a megfelelő tárgyalások folyamatban vannak.

A járási orvosok a lefolyt hóban 21 községben teljesítettek egészségrendőri vizsgálatokat.

A vármegye 3 járásában tájkórosan uralkodó trachomában szenvedő betegek gyógykezelése és annak eredménye ellenőrzését befejeztem. Megvizsgáltam összesen 2245 beteget; ezek közül gyógyult 648, kistoku bántalomban szenved 1258, középfokuban 284, súlyosabban 55. — Ezek között vak van 9 s a látást többé-kevésbé akadályozó szaru posztót (Pamms) találtam. A trachomás betegeket kezelő orvosok odaadással iparkodnak ugyan nehéz feladatuknak megfelelni s hogy az eredmény még ennél is nem jobb, annak oka népünk természetében rejlő nemtörődömség mellett a kezelés fájdalmasága, mely utóbbira nézve javulás csak majd akkor várható, ha a kutató orvosi tudománynak valaha sikerülni fog a betegséget okozó csirák felfedezése s azok tenyésztésének és létfeltételének ismerete.

Megvizsgáltam a dobronaki kézi, belatinci, sümegi és esabrendeki nyilvános gyógyszerárakat, a dobronaki körjegyzői irodában vezetett egészségügyi nyilvántartásokat. Ezen vizsgálatokból kifolyólag a sümegi gyógyszerészt utasítottam, hogy a kereszttel jelzett szerek kiszolgáltatására vonatkozó rendeletet tartsa be, s azokat a közön-

ségnek egyszerű levélre, vagy vény másolatára ki ne szolgálja; a esabrendeki gyógyszerészt pedig arra nézve, hogy a földművesek részére kiszolgáltató gyógyszereknél egyszerű zöld üveget számítson, a kenőseket pedig ne fedéllel ellátott porcellán tégelyben szolgálja ki, mely a gyógyszer árát tetemesen emeli.

Május hó 31-én belügyminiszteri rendelet folytán részt vettem a kaposvári II-od rendű 2 hónapos bába iskola zár vizsgáján, a hova vármegyénk területéről 16 bába növendék lett küldve. A vizsga eredménye teljesen kielégítő volt. Miután az összes kiadásokat, az utazási költség kivételével, a belügyminiszteri tárca fedezi sily tanfolyamot évenként 3-at tartanak, reményünk lehet, hogy magas kormányunk böles intézkedésével néhány év alatt az 1000 és azon aluli lélekszámmal bíró községek is gyakorlatilag képzett szülésznőkkel lesznek ellátva.

H i r e k.

A koronázás évfordulója. Felsőes Királyunk megkoronázásának évfordulóját, kapcsolatban a milleniumi ünnepségre való megemlékezéssel, a helybeli összes tanintézetekben a szokásos ünnepséggel f. hó 8-án az idén is megünnepelték, miután előzőleg a róm. kath. templomban haladói isteni tisztelettel vettek részt.

Ev. ref. főgondnok választás a dunántuli ev. ref. egyházkerületben. F. hó 13-án bontotta fel Komáromban az Antal Gábor ev. ref. püspök elnökelete alatt kiküldött szavazatszedő-bizottság a Tisza Kálmán halálával megüresedett dunántuli ev. ref. főgondnoki állásra beérkezett szavazatokat, melyeknek összeszámlálásából kitűnt, hogy a 200 egyházközség szavazata közül Hegedüs Sándor 151, Tisza István gróf 134 szavazatot kapott s így a dunántuli ev. ref. egyházkerület főgondnoka Hegedüs Sándor lett 17 szótöbbséggel.

Felhívás. A zalavármegyei gazdasági egyesület részéről felkéretnek mindazon kiállítók, akik a Pozsonyi mezőgazdasági kiállításon az egyesület gyűjteményes csoportjában kívánnak résztvenni, hogy ebbéli szándékukat és a szükségletű falvagy asztalterület nagyságát, a bejelentés eszközlése végett június hó 20-ig az egyesület titkári hivatalában bejelenteni sziveskedjenek.

Gazdasági tudósító. A földművelésügyi m. kir. miniszter Lipter Béla kehidai lakost vármegyénk zalaszentgróti járásra nézve állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Katonai vezérkari utazás. Kisebb vezérkari utazás egy gyakorló csoportja, mintegy három törzs 22 főtiszt, 59 legénység 49 lóval július hó 11-én Zalaszentgróton, 12 és 13-án pedig Keszthelyen fog meghálni.

A zalaegerszegi evoda felügyelő bizottság, f. hó 15-én délelőtt 11 órakor a város háza másodemeleti nagytermében gyűlést tart.

Meghívó. A »Zalamegyei Általános Tanítótestület« 1902. július 2-án és 3-ikán tartja rendes közgyűlést Zalaszentgróton a következő renddel: Július 2-án d. u. 5 órakor gyülekezés a zalaszentgróti kastélykertben, s onnan kirándulás Berényi Jenő urnak 5 perenyi távolságban levő, 35 holdas szőlő és oltványtelepéhez. Este 8 órakor elértekezlet a Casino helyiségében; utána ismerkedés. Július 3-án reggel 8¹/₂ órakor »Veni Sancte«. — 9 órakor rendes közgyűlés a Casino helyiségében következő tárgysorozattal: 1. Évi jelentés. — 2. Az irva-olvasás tanításának egy új módjáról. Előadó: Horváth János (Zalaegerszeg). — 4. Az ifjúság erkölcsi életének megóvása. Előadó: Bóry Imre (Keszthely). — 5. A szakszerű tanító képzés és képesítés. Előadó: Banekovich János (Nagykanizsa). — 6. Az új gondnoksági utasítás ismertetése. Előadó: Brauner Lajos (Csáktornya). — 7. Az új alapszabályok módosítása. — 8. Folyó ügyek. — 9. Indítványok. — 10. A tisztikarnak és választmányának a módosított alapszabályok szerint való kiegészítése, esetleg teljes újraalakítása. E közgyűlésre a tanítótestület rendes tagjait és a tanításügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja Szalay Sándor tantestületi elnök.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter Plichta Kázmér perlaki járásbírói segédtelegkönyvvezetőt jelenlegi alkalmazási helyen telegkönyvvezetővé nevezte ki.

Juniális. A karácsonyfa egyesület sétahangversenyével és tréfás vásárral egybekapcsolt nyári mulatságát kedvező idő esetén a Baross ligeti vendéglőben ma (f. hó 15-én) tartja. E helyen is felhívjuk rá olvasó közönségünk figyelmét; a nemes célu egyesület megérdemli a közönség támogatását.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Prém Erzsébet Draskoveczy állami kisdédvönöt a zay-ugrozi állami ovodához jelen minőségben áthelyezte.

Közgyűlés. A zalaegerszegi ker. ifjak módosított alapszabályait értelmében f. hó 10-én tartottak évi rendes tisztújító közgyűlést. A választás eredménye: Balassa Benő elnök, Schütz Frigyes alelnök, dr. Czinder István ügyész, Fenyvesy Simon főtktár, Erdős Gyula titkár, Eizner József igazgató, Kovács Géza jegyző, Zinger Miksa ellenőr, Berger Miksa és Lövy Heinrich háznagyok, Fangler Miklós pénztáros, Kovács Mór könyvtáros. Megválasztott még továbbá 12 választmányi tag, 3 póttag, és 3 számvizsgáló bizottsági tag.

Alapszabály jóváhagyás. A novai polgári és iparoskör alapszabályait és a nagykanizsai kath. legényegyesület alapszabályait a belügyminiszter a bemutatási záradékkal ellátta.

Tűzoltó mulatság. A zalaegerszegi önkényes tűzoltó egyesület saját pénztára javára július 6-án a Kaszaházi kertben táncal és tekeversenyvel egybekötött zártkörű táncmulatságot tart; belépti díj tagoknak 50 f, nem tagoknak 1 K; egy tekejegy 3 dobásra 30 f; ünnepélyes kivonulás d. u. 3 órakor. Kedvezőtlen idő esetén a mulatságot július 13-án tartják meg.

Övönői kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Mercz Mária okleveles kisdédvönöt a draskoveczy állami kisdédvodához kisdédvönövé nevezte ki.

Felhívás az iparostanoncok munkakiállítására. A zalaegerszegi iparostanoncok ez évi tanone munkakiállítását Várhidy Lajos polgármester ur elnökelete alatt augusztus 3-án délelőtt 9 órakor nyitja meg. Ennélfogva kéretnek mindazon iparosok, kiknek tanoneaik vannak, hogy a kiállításra készült munkákat augusztus 2-án délután 6 óráig az iparostanoncok nagytermében okvetlen bejelentésük és beszállíttassák. Nyujtsanak a tisztelt mesterek alkalmat s teljes erejükkel és jóindulatukkal támogassák a résztvenni óhajtó tanonecokat mély értelmű és messze kiható munkájukban! Mutassák be az iparostanoncok fáradtságuk, törekvésük és tudásuk munkáját, mutassák be az egymásközi küzdelmet, hogy korán megtanulhassák, mily komoly és terhes feladat vár rájuk a magyar ipar felvirágzásának mezején! Felkérjük tehát s azon legyenek az igen tisztelt mester urak, hogy minden tanonctartó iparos bármely munkát is, de állíttasson ki, mert ez nemesak a tanonecok előhaladottságára, de a mester uraknak is dícséretére válik. Zalaegerszeg, 1902. május 24, a zalaegerszegi iparostanoncok elnöksége.

A Tarka Szinpad Zalaegerszegen. A fővárosi szinpadi világ legérdekesebb szenzációja a Tarka Szinpad, mely nálunk az első irodalmi variétét megteremtette s ezzel Budapesten óriás sikert ért el, most vidéki körutra indult, hogy két hónapon át az országot is meghódítsa. A Tarka Szinpad Zalaegerszegen június 18-án szerdán este tartja egyetlen előadását. Ez a legfrissebb művészgárda abban a kitűnő szerencsében részesül, hogy a legkiválóbb írők és zeneszerzők teremtettek számára eredeti, pompás műsort. Igazán örvendünk tehát, hogy az első magyar überbrettliti is színről-színre megismerhetjük, s kétségtelen, hogy közönségünk is rendkívüli érdeklődéssel fogadja a Tarka Szinpad teljes művészi személyzetének szenzációs vendégszereplését. A Tarka Szinpad műsora: 1. Beköszöntő. Előadja Iványi Antal. 2. A kuleslyuk. Kettős. Irta Mérey Adolf. Zenéjét Kern Aurél. Előadják Kornai Berta és Véghegyi Angela. 3. Az én Katám. Dal. Irta: Heltai Jenő. Előadja Gyárfás Dezső. 4. Van-e tehetségem? Jelenet 3 képben. Irta: Pásztor Árpád, zenéjét Mader Raoul, a m. kir. Opera igazgatója. Előadja Kornai Berta. 5. Ne váljunk el. Törvényszéki jelenet. Magyar színre alkalmazta Góth Sándor. Előadják Iványi

Antal, I. Vásárhelyi Vilma, Véghegyi Angela, Miklóssy Gyula. 6. A vén kocsis. Irta: Heltai Jenő, zenéjét Tarnay Alajos. Előadja Marton Mihály. 7. a) A diófa románc. Irta: Molnár Ferenc, zenéjét Konti József, a Népszínház karmestere. b) A tűzoltó. Irta: Heltai, zenéjét Huszka Jenő. Előadja Kornai Berta. 8. A tekintetes ur. Irta: Kalotai Sándor, zenéjét Lányi Ernő. Előadja cigánykisérettel Baumann Károly. 9. A segédjuhász. Népszínmű-paródia. Irta: Szomaházy István. Előadja Marton Mihály, J. Vásárhelyi Vilma, Gyárfás Dezső. 10. Ferde világ. Irta: Pásztor Árpád, zenéjét Donáth Lajos, a Magyar Színház karmestere. Előadja Kornai Berta és Baumann Károly. 11. Az édes fészék. Bohóság. Előadja: I. Vásárhelyi Vilma, Iványi Antal, Véghegyi Angela, Miklóssy Gyula, Domokos Róbert, Szöregy Gyula. 12. A rózsabimbó és a méh. Angol dal az Órnagy ur-ból. Előadja Kornai Berta. 13. Fregoli-paródia. Előadja Baumann Károly. 14. Buesu. Előkép. Előadja a Tarka Színpad összes személyzete. A Tarka Színpad az első és egyetlen magyar irodalmi variété, melynek remek műsorát egyenest ez új műfaj megteremtése érdekében, a Tarka Színpad részére az ország legjelesebb írói és zeneszerzői írták. Az országos vidéki körútra az a teljes személyzet indul, mely a Fővárosi Orfeumban óriási sikereket aratott. A Tarka Színpad személyzete 12 tagból áll. A vidéki körút június 14-től augusztus 15-ig tart. 33 városban összesen 63 előadás lesz, 22 városban egy-egy és 11 városban 41 előadás. Nálunk a vendégszereplés a művészi előadások szokott helyén június 18-án szerdán este lesz és jegyek előre válthatók a pénztárnál.

Adatok Zalaegerszeg r. t. város történetéből című munka, melyből ez év folyamán szemelvényeket hoztunk több ízben, megjelent s a szerzőnél Sebők Samu, áll-főgm. tanárnál, valamint Breisach Sámuel könyvkereskedésében kapható.

Nyári multság. A zalaegerszegi kereskedő ifjak nyári multsága kaszaházi kertben lesz június hó 29-én Péter és Pál napján, kedvezőtlen idő esetén később intézkednek.

Lópatkolási tanfolyam. A magyar királyi földmivvelésügyi miniszter a folyó év őszén Nagykanizsán időleges lópatkolási tanfolyamot szándékozik rendeztetni, mely tanfolyam szervezési munkálatainak ellátásával Trombitás Ignác szombathelyi magy. kir. állategészségügyi felügyelőt bizza meg.

Iparosaink a pozsonyi kiállításban. Feltűnően csekély számban jelentkeztek eddig szőlészeti és pincészeti eszközöket, szerszámokat, anyagokat gyártó iparosaink a pozsonyi kiállításra. Ismeretes, hogy a szőlőtermelők szükséges ilyen műgépek és anyagok túlnyomó részben eddig külföldről származtak, miért is kis- és nagyiparosainknak minden alkalmat ügyesen meg kellene ragadni, hogy a magyar gazdaközönsséggel versenyképes készítményeiket megismertessék. Jobb alkalom ennél, mint egy előreláthatólag óriási látogatottságnak örvendő országos kiállítás hazánk egyik legjelentékenyebb borvidékén nem is képzelhető, és annak helyes kihasználása az illető iparosok egész jövőjére kihathat. A kiállítható készítmények száma légió, lehet az a szőlőkapától, karófurótól, ojtógéptől kezdve a szüretelő kosárig, kádtól és hordótól kezdve a dugaszoló és kupaksimitóig mindenféle eszköz és gép; permetező, porozó, derítő, impregnáló stb. anyagok karók, cementoszlopok, kerítések, lugasok stb. mind mind kiállíthatók és a kiállítóknak anyagi előnyöket helyeznek kilátásba. A bejelentések f. hó 30-ig küldhetők be dr. Drucker Jenő csoportbiztoshoz, (Budapest, Köztelek) aki bejelentő ivateket is kivánatra azonnal küld bárkinek, aki hozzáfordul.

A Festetics György-szobor leleplezésekor a Keszthelyi Hírlap díszes számot adott ki. Emléksorokat írtak benne: dr. Jókai Mór, Darányi Ignác, Wlassics Gyula, Ábrányi Emil, gróf Desseuffy Aurél, Lamperth Géza, minden gazdasági tanintézet igazgatója, Balás Árpád, Deininger Imre, Szana Tamás, id. és ifju Szinnyei József, dr. Prém József. A lap rendes tartalma; Vezércikk az ünnepéről. Imrik Jánostól, Visszaemlékezés dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanfelügyelőtől s a Georgikon története dr. Lovassy Sándortól; Az ünnepélyhez, Imrik Amáltkától. Gróf Festetics Tassiló családja életéből, Bóry Imrétől okiratok a Georgikon cseklyéi közül. „A praxi“, Cserjés

Lajostól. A Balaton és Duna összeköttetése Sági Jánostól. A lapot 25 szép kép díszíti. A lap Keszthely sajtójának fejlettségéről tanuskodik.

Tejszövetkezetek Zalamegyében. A szövetkezeti eszme a tejjgazdaság terén Zalamegyében is tért hódított, a mennyiben Túrje és Zalalövő már pár nap óta megkezdették működésüket, még pedig len vajgyártással. Ezen tejszövetkezeti alakulásokban az érdem a megyei gazdasági egyesületé és intelligens gazdaosztályé mert nem riadva vissza semmiféle munkálatoktól, kapacitáltak a kisgazdákat, hogy szövetkezzenek. — Mind a két szövetkezetet mint értesülünk, egy jóhírű hazai cég, Fuchs és Schlichter „Első Magyar Tejjgazdasági gép és eszközgyára“ Budapestről, rendezte be, a felek legnagyobb megelégedésére. Örömmel constataljuk tehát, hogy ezen új gazdasági ipar terén is lehetséges a külföldi ipar termékek beözönlésének gátat vetni. Nevezett cég az általa berendezett szövetkezetek vajtermékét exportálja a külföldre, mely körülmény lehetővé teszi a szövetkezetek prosperálását ott is, a hol az a tultermés vagy a közlekedési viszonyok következtében nem volna lehetséges.

Diák szállók. A földmivvelésügyi m. kir. miniszter átiratban értesítette a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy megkeresésének helyet ad és ezentul minden fürdőhelyen, kiránduló helyen történő új építkezésnél az ifjuság tornakedvének, kiránduló ösztönének buzdítására egy-két szobát ingyen tart fenn az átuazó deákok számára. A miniszternek ezt az intézkedését megszívelhetnék a fürdőtulajdonosok is, hogy a szegény átuazó diákok részére ingyen vagy igen mérsékelt árban egy két szoba álljon rendelkezésre. Ez árban fellendítené a diákok — turisztikáját, ami pedig igen kívánatos volna; nevelné az akaratot, az elhatározó — képességet, az önfegyelmélet; olyan eredményeket, amelyekre az életben fölőtte nagy szükség van.

Házasság. Schwarz Bernát aranyosmaróthi postatiszt f. 17-én vezeti oltárhoz Mauthner Etelka kisasszonyt.

A kereskedő tanoncok vizsgálata. A zalaegerszegi kereskedő tanonciskolában az évrő vizsgálatot f. hó 8-án tartották meg. A vizsgán megjelent a felügyelő bizottság, a kereskedelmi és iparkamra képviselőtében Fischer László kútag és többen a főnökök közül: A tanoncok a kereskedelmi számtan, kereskedelmi földrajz, levelezés és fogalmazás, ker. oktatás és könyvitelből felelgettek értelmesen és helyesen. A jelenlevők meggyőződtek róla, hogy az iskola valóságos kulturfeladatot teljesít városunkban; a házagos előtanulmányokkal érkező tanoncok megszerzik itt a szaktudásnak azt a mérvét, melylyel a magyar kereskedő közzgazdasági szempontból annyira fontos hivatását sikerrel betölthetik. Breisach Sámuel felügyelő bizottsági elnök és Fischer László kamarai kiküldött legnagyobb megelégedésüket fejezték ki a szép eredmény felett és megköszönték a tanári testületnek fáradozását. Balassa Benő igazgató rámutatott a kereskedők egy részének az iskolával szemben tanusított idegenkedésére és közönyére, miből folyólag egyes tanoncok hosszabb ideig távol tartanak az iskola munkájától és így a felmutatott eredmény még mindig csak kicsinyített képét tünteti fel a tanonciskolától jogosan elvárható szakértelmiségnek. A tanárok buzgósága ugymond — egymagában nem biztosíthatja a sikert; teljes eredményt csak akkor remélhetünk, ha a tanárok munkájával lépést tart a kereskedőknek a tanoncok szakszerű kiképzésére irányuló önzetlen törekvése; ha a kereskedő tanoncban nem szolgálja, hanem jövendő pályatársát látja, kinek gyakorlati képzése és szakértelmiségének emelése első rendű kötelességei sorába tartozik. Végül Weinberger Zsigmond harmadéves tanuló mondott köszönetet a tanoncok nevében az iskola fentartóinak és a tanári testületnek. A zalaegerszegi takarékpénztár 20 K, a kereskedő ifjak egylete 10 K, Fischer László 2 K, dr. Graner Adolf 2 K, Graner Géza 2 K és Stern Farkas 1 K adományából vásárolt és a kereskedelmi kör részéről adományozott jutalmi könyveket tizenegy szorgalmas és jóviselű tanuló között osztották ki.

Halálozás. Bossányi Ferenc nyug. egyh. tanfelügyelő és esperes csehii plébános, élete 58-ik lelkipásztori működésének 36-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Nagy részvét mellett

temették el. A sümegi alesperesi kerület papsága külön gyászjelentést adtak ki felejtetlen emlékü társuknak elhunytáról. Béke poraira!

Állami iskolák vármegyénk területén. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter rendelete szerint 1902. évi szeptemberben megnyílik a esáktornyai elemi fiu- és leányiskola, továbbá a drávaszentmihályi, orehoviczai, prodbeszi és turesiscei állami iskola. Ez iskolákkal figyelmen kívül hagyva az állami polgári és felsővégiskolákat és állami tanítóképző intézetet vármegyénk területén elemi népiskolai keretben 46 állami elemi iskola fogja szolgálni a magyar közzmivvelődést.

Elcsatolás. A m. kir. pénzügyminiszter a Tarányi Ferenc tulajdonát képező Nyírlak pusztát Sümeg nagyközségből Gyömörő községhez csatolta át.

Uj megállóhely. A m. kir. államvasutak igazgatóságának értesítése szerint a kereskedelemügyi miniszter rendeletéből a dunántúli h. é. vasut ukk—tapoleai vonalán Sümeg és Tapoleza állomások között fekvő Sümeg bazaltbánya megálló rakodóhely, mely eddig csak a személy podgyász és kocsirakomány teherárú forgalomra szolgált f. évi május hó 1-én az összes áruforgalomra, tehát a gyors és teherdarabárú forgalomra is megnyitott azon megszorítással azonban, hogy olyan áruk, melyeknek be vagy kirakásához súlyuknál, terjedelmükénél, vagy egyéb minőségükénél fogva külön berendezés volna szükséges, a fel-és leadásból kivannak zárva.

Szalonna tolvaj. Rujsz József napszámos nagy barátja lehet a jó, pörkölt szalonnának, mert csak a mult héten kapták rajta, a mikor Kovács Vendeltől egy jókora darab szalonnát esent el, már megint ilyen cselekedetet követett el. Most meg Rozsás Ferencét tisztelte meg azzal, hogy egy nagy hasáb szalonnát, meg egy disznó fejet esent el. De a fügének sem lehet ellensége, mert ilyet is lopott egy koszorúval Dankovics Mihálytól. Rujsznak drága lesz a szalonna, mert a bíróság aligha hüvösre nem teszi a szarkát.

A mult hóban levágott állatok. A mult május havában a helybeli közzvágóhídon levágatott 59 drb nagy szarvasmarha, 73 drb tejfogu, 159 drb borju és 169 darab sertés.

A vasárnapi és Szent István napi munkaszünetre vonatkozólag következő elvi jelentőségű határozatok hozattak: A szeszipar és a szeszfinomítás akadálytalan folyamatának biztosítása céljából mellőzhetetlen és el nem mulasztható javítási munkálatok vasárnapi munkaszüneti napokon is végezhetők. Addig, míg a baromvásárok vasárnapokon tartanak, baromvásárokban a bognárokat áruikat eladása céljából kirakhatják. (A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1902. évi 86,753. sz. rendelete.) Gyorsárúknak és romlékony természetű élelmi cikkeknek szállítása vasárnap és Szt. István napján déli 12 óráig, jég gyártása és szállítása pedig egész napon át eszközölhető. (A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1902. évi 86,753. sz. rendelete.) — Szódaviz gyártásához szükséges anyagoknak a gyártás színhelyére való szállítása a vasárnapi munkaszünet alatt tilos. (A m. kir. belügyminiszter 1901. évi 3959 sz. határozata.)

Keszthely és balatoni fürdőjének ismertetése. Ily cím alatt az ottani előljároság Sági János szépirodalmi képes művét kiadta, melyet lapunk előfizetőinek ingyen megküldenek. A művet szerkesztőségünk is rendelkezésre boosátja.

Az általános jövödelmi pótdadó ügyében a pénzügyminiszter fontos rendeletet boocsátott ki, amelyben kimondja, hogy az általános jövödelmi pótdából nemcsak a jelzálog kölcsönök után, hanem a betáblázott váltótarozások után fizetett kamatok 10%-át is levonják és elengedik; egyben intézkedett a miniszter az iránt is, hogy a folyó évre kivetett jövödelmi pótdadót leszállítsák azoknak a feleknek a javára, akik a kamatfizetést július hó 1-ig igazolják.

Virágbarátok. A „Florol“ virágtrágya kivonat használata bámulatos hatással van a virágok fejlődésére, színompájára és illatára. Postán bérmentve küldi 1, 2¹/₂ és 4 korona ellenében Waltersdorfer S. Pál droguista, Budapest, VII. Kerepesi-ut 8/22.

Öngyilkosság. Szöllősy Orbán köveskúti lakos f. hó 3-án öngyilkossági szándékból magát felakasztotta.

Szabad-e a leányt férjhezmenésre kényszeríteni? A Kuria most egy konkrét eset kapesán

kimondotta, hogy a leányt férjhezmenésre kény-
szeríteni nem szabad. Az eset a következő: A
beregszászi törvényszék elutasított egy házassági
keresetet, amelyben a fiatal feleség a házasság
érvénytelenségének kimondását azért kérte, mivel
öt anyja elzárással és fenyegetéssel arra bírta,
hogy ahhoz menjen férjhez, akit az anyja neki
választott. A kassai kir. ítélőtábla megállapította,
hogy a leányt, aki még nem volt akkor 16 éves,
az anyja kitagadással fenyegette, majd zárva is
tartotta és ilyenléllyel fenyegette, ha nem enged.
A leány ettől annyira megijedt, hogy a kijelölt
legénynek feltétele maga mondotta, hogy szereti
és hogy hozzá megy. A királyi tábla, jóllehet
parasztzülökről volt csak szó, ahol az ilyenek
többször előfordulnak, a házasságot mégis gyöke-
reben érvénytelennek mondta ki, mivel a lelki
kényszer felismerhető volt. A királyi Kuria ezt
az ítéletet helybenhagyta s ezzel kimondotta,
hogy a leányt lelki kényszer-eszközökkel nem
szabad férjhezmenésre bírni, ha férjhez menni
nem akar.

A munka áldozatai. Szepetnek zalamegyei község
lakói közül kerül ki az ország dróthuzalmunkásai-
nak nagy része. Mintegy 30 évvel ezelőtt adta fejét
ez a szorgalmas nép erre a kenyérkereseti ágra,
mikor megindult az ország táviró-hálózatának
képesítése, mihez újabb időkben a telefon föl-
szerelés járult. A környéket uraló nagy latifun-
dumok, a Batthyány hg. féle és egyéb urodal-
mak meg egyenesen ráutalják a hely lakóit,
hogy munkaejüket a változott idők körü-
lményeihez képest szűkebb határain kívül
érvényesítsék. Azóta évről-évre, alig hogy a tavaszi
munkának vége, 200—300 férfi fegyelmzett
esapatokba osztva hagyja el szülőföldjét s késő
őszig, leszámítva az aratás idejét, a férfi népség
zöme az ország vidékein dolgozik. A Kárpátok-
tól az Adriáig, a Stájerhatártól Erdély széléig
az ő munkás kezük ér el. Kassától Fiuméig,
Szombathelytől Brassóig mindenütt megfordul-
nak. — A megszokottság elbizottá, vakmerővé
teszi munkájukat s talán ez az oka, hogy minden
esztendő megkívánja a maga áldozatait.
Csak május 27-én történt, hogy egyikök Cseren-
esőz határában bukott le a dróthálózat oszlop-
páról és azonnal szörnyet halt, s már hasonló
végzetes esetről szereshettek tudomást Szepet-
neken azok, a kiknek a késő éjjeli órákban
érkezett, homályos szövegű táviratot az elrémült
szülők megértetés végett felmutatták. Anyira
nem lehetett eligazodni az első táviraton, hogy
a szülők, a kiknek mind a két fiuk a távolban
dolgozott, azt sem tudták, hogy melyiknek holt-
teteme várja őket. Találomra összekötötték
kisebbik fiuk ünnepi ruháját s behajtottak Nagy-
kanizsára. A nagyobbikra ügyessége miatt nem
is gondoltak, míg a sejtelem, hogy a kisebbik
lesz az, ki hívó szavukra semmit sem felel, alig-
hanem jobban megkínozta szívüket. — Ezalatt
megjött a második távirat, mely őket a sopron-
megyei Pinyére hívta nagyobbik fiuk temeté-
sére. A dolog ugy történt, hogy a szerencsétlen
fiatal házasságot, Gócza Ferenc fent dolgozott
a ducon. Lábát megfeszítve s az alatt állók
segítségét is felhasználva, egy dróthuzal feszíté-
sével vesződt, miközben a drót elpattant s ő
hanyat-homlok bukott le a töltésre, a hol nyakát
szegte.

Magyar Leszámitoló- és Pénzbevaltó-bank,
ezen előzékenységről általánosan ismert, előkelő
fővárosi pénzintézet mint értesülünk újabb jel-
zálogosztályt nyitott s ajánljuk mai számunkban
megjelent idevonatkozó hirdetését különösen
gazdaközönségünk figyelmébe.

Az erkölcstelen képes ábrázolatok közszemlére
való kitételének eltöltése tárgyában a belügy-
minister valamennyi vármegyei és városi törvény-
hatóságához a következő körrendeletet intézte:
„Budapesten B. Virágh Géza” kiadásában és
szerkesztésében „Kis Élelzap” c. alatt heti ujság
jelenik meg, mely Biró Miska tulajdona és mely
képeiben és közleményeiben a legszemérmelenebb
erkölcstelenség terjesztője. Azonkívül teletébb
erkölcstelen irányzatú és szemérmet sértő képe-
ket közöl a »Magyar Figaró« című ujság is.
Ezeknek a lapoknak szemérmet sértő képei pedig
egyes üzletek és főleg a legtöbb dohánytőzsde
kirakatában láthatók. Felhívom a törvényható-
ságot, hogy az 1897. évi június hó 2-án, 40.003
B. M. szám alatt kiadott körrendelet értelmében
ezen lapok szemérmet sértő képes ábrázolatainak
a kirakatokból való eltávolítása iránt azonnal
és a legerélyesebben intézkedjék, egyidejűleg pedig

utasítsa közegeit, hogy a szemérmet sértő nyom-
tatványok vagy képes ábrázolatoknak utcazi ki-
rakatokban való kiállítását megtiltsa s fent hivat-
kozott belügyministeri körrendeletet a legszigor-
rubban hajtsák végre.

Mult hetivásár. A mult hetivásárra felhajtottak
280 drb szarvasmarhát, közülök eladtak 107
darabot; sertésekből felhajtásra került 300 drb
s eladtak belőlük 170 darabot.

Vetőmagvak ára. Mauthner Ödön budapesti
magkereskedő értesítése szerint Budapestén 50
kilogrammonként: lucerna 68—75 K; lenmag
17—18 K; muhar 13 $\frac{1}{2}$ —14 K; régi mag
(muhar) 8—9 K; lófogó tengeri 8 $\frac{1}{2}$ —8 $\frac{3}{4}$ K;
vörös köles 8—8 $\frac{1}{2}$ K.

Irodalom.

„Magyar Bazár” Az ifj. Lónyay Sándorné és S. Hen-
taller Elma szerkesztésével és az Athenaeum r.-t. kiadá-
sában megjelenő „Magyar Bazár” nemcsak tartalom
tekintetében, hanem külső kiállításával is vetekedhetik
a külföldi legelőkelőbb divatlapokkal. A divatrész színes
és egyéb ábrái, szabásmintái, divattudósításai nemcsak
szemrevalók, hanem célszerűek és főleg a legfrisebb
hajításai a folyton változó izlésnek. A szépirodalmi rész
valóságos tárháza a sok tudnivalónak s találkozó helye
a szépirodalom első rangu művelőinek. A „Magyar Bazár”
havonként kétszer jelenik meg. Előfizetési ára $\frac{1}{4}$ évre
3 korona. Páratlan kedvezmény: ingyen kivágott szabások
és mintarajzok. Megrendelő cím: „Magyar Bazár” kiadó-
hivatala Budapest, Kerepesi-ut 54.

„Kis Lap” Forgó bácsinak ez a régen bevált gyer-
meklapja, formában és tartalomban megifjodva folytatja
nemes hivatását a gyermek nevelés körül. Hétről-hétre
sok gyönyörű képpel és olvasni valóval megrakódva
köszönt be előfizetőihez, egyformán szórakoztatva és
oktatva az apróságot. Forgó bácsi és Roboz Andor szer-
kesztők az írónak egész seregét mozgósítják, hogy a
„Kis Lap” változatos és bő tartalma ne csak mulattassa,
hanem gyönyörködtesse a kis olvasókat. Mind ennek a
hegyébe a „Kis Lap” gyermekújság előfizetési ára olyan
csékély, hogy minden szülő könnyen megszerezheti.
Negyedévre csak 2 korona. Megrendelő cím: „Kis Lap”
kiadóhivatala Budapest, Kerepesi-ut 54.

A forradalmak viharai közt elhervad az erény virága.
Angliában a nagy forradalom után csak egy család
maradt épen az általános romlottság között. Cromwell
családjá, a mit még maga nagy ellensége, Clarendon is
elismer. Clarendon lord írja: „A gyermekek nem kérték
már szüleik áldását, ezek meg nem vesződték gyerme-
keik nevelésével, hanem reájok bízták, hogy gondoskod-
janak magukról, hogy így is szabaduljanak a költségtől.
A fiatal nők minden tartózkodás nélkül jártak nemcsak
mindenféle társaságba, hanem korszakba, nyilvános
vendéglőkbe is. A szigorubb viseletű leányok lázító hit-
szónokokhoz vagy tisztékhez mentek férjhez; előkelő
családok leányai theologusoknak vagy más alsóbbrendű-
eknek adták kezüket; a szülői tekintély, a gyermeki
alázatosság és engedelmség megszűnt; mindenki azt
tette, amit jónak látott.” Ennek a kornak és ezen természet-
ellenes viszonynak hű leírását találni meg a Nagy Képes
Világtörténet most megjelent 160. füzetében. A 12 kötetes
nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi
tanár, ki egyúttal e kötet írója is. Egy-egy gazdagon
illusztrált kötet ára díszes félbörkötésben 16 korona;
füzeteként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden
héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek
Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut
18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi
részletfizetésre is.

„Háztartás.” A magyar gazdaasszonyoknak ez az
egyetlen lapja ma már nélkülözhetetlen minden ház-
tartásban. Havonként 3-szor jelenik meg, a háziasszony-
nak minden elképzelhető gondjára kiterjedő figyelemmel
ér tapasztalatokból leszűrt tanácsokkal és utmutatással.
A „Háztartás” tartalmát szépirodalmi és divatrész, számos
illusztráció is tartkítja, mindez csinos kiállításban. A
„Háztartás”-t Kürthy Emilné szerkeszti és az Athenaeum
r.-t. adja ki. Előfizetési ára $\frac{1}{4}$ évre csak 3 korona. Meg-
rendelő cím: „Háztartás” kiadóhivatala, Budapest, Kere-
pesi-ut 54.

Közgazdaság.

Szállítások a hadsereg részére. 1902. szeptem-
bertől 1903. szeptemberig a következő élelmi és
egyéb cikkek szereztetnek be (nagyobb részben
árendálás, némely állomásokon kézi bevásárlás
útján):

Pozsonyban 9275 q. széna, 5059 q. alomszalma;
186 q. szeeska; 1164 q. ágyszalma; 2874 q.
kőszén.

Trencsénben 298 q. széna, 184 q. alomszalma;
279 q. ágyszalma; 942 köbm. tűzifa.

Nagyszombatban 1927 q. széna, 1180 q. alom-
szalma; 6 q. szeeska; 210 q. ágyszalma; 828
köbm. tűzifa.

Neszederben 5684 q. széna; 3511 q. alomszalma;
156 q. ágyszalma; 384 köbm. tűzifa.

Szentgyörgyön 1874 q. széna; 1157 q. alom-
szalma; 54 q. ágyszalma; 84 köbm. tűzifa.

Bazinban és Modorban 1800 q. széna; 1111
q. alomszalma; 48 q. ágyszalma; 132 köbm.
tűzifa.

Csallóköz Somorján 2463 q. széna; 1303 q.
alomszalma; 102 q. ágyszalma; 240 köbm. tűzifa.

Póstényben 12 q. ágyszalma 40 köbm. tűzifa.

Trencsén Tepliczben 25 q. ágyszalma; 42 köbm.
tűzifa.

Komáromban 2274 q. kőszén.

Győrben és Szabadhegyen 4592 q. széna;
2836 q. alomszalma; 708 q. ágyszalma; 2346 q.
kőszén.

Esztergomban 447 q. széna; 276 q. alom-
szalma; 408 q. ágyszalma; 228 köbm. tűzifa;
4110 q. kőszén.

Hajmáskéren 210 q. széna; 130 q. alomszalma;
21 q. ágyszalma; 36 köbm. tűzifa.

Sopronban 10.900 q. széna; 6454 q. alom-
szalma; 788 q. ágyszalma; 330 köbm. tűzifa;
11.200 q. kőszén.

Szombathelyen 12.795 q. széna; 7903 q. alom-
szalma; 492 q. ágyszalma; 498 köbm. tűzifa, 4494
q. kőszén.

Nagykanizsán 112 q. széna; 69 q. alomszalma;
135 q. ágyszalma; 396 köbm. tűzifa.

Foulard-selyem 60 krajeártól 3 frt 65 kra-
járig méterenként blou-
zokra és ruhákra, valamint »Henneberg-selyem«
fekete, fehér és színes 60 krajeártól 14 frt 65
krajeártig méterenként mindenkinek **hérmentve és
vámmentesen házhoz szállítva.** Minták posta-
fordultával. Schveiczba a levelekre kétszeres bé-
lyeg ragasztandó. G. Henneberg es. és kir. ud-
vari selyemgyáros Zürichben.

Nyilt-tér.*

Nyilatkozat.

A »Magyar Paizs« című lap f. évi 24
számának »Reflexiók« című mellékletében
előadott vádakra vonatkozólag következő-
ket jelentem ki:

Papp Ferenc ellen ily nemű vádak miatt
egy ízben már rágalmozás miatt feljelen-
tést tettem, az ez iránti eljárás a zala-
egerszegi kir. törvényszék 382/B. 1902.
sz. végzése szerint folyamatban van. Ugy
mint akkor, most sem tartom Papp Ferencet
qualifikált egyéniségnek, hogy tőle lovagias
uton elégtételt vegyek; ennél fogva ezen
közleménnyel sem ez alkalommal bővebb-
ben nem foglalkozom, sem esetleges későbbi
támadását figyelemre méltatni nem fogom.

Zalaegerszegen, 1902. évi június hó 14.

Trsztjánzsky Ödön.

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják mindazok, akik felejt-
hetetlen férjem, Farkas Ferencnek,
gyászos elhunytával alkalmával rész-
vétüket nyilvánítani, valamint a
boldogultnak temetésén résztvenni
szivesek valának, hálás köszö-
nem nyilvánítását.

Zalaegerszeg, 1902. június 12.

Özv. Farkas Ferencné.

Ferenc József

keserűviz

az egyedül elismert kellemes ízű természetes haszajtszer.

Évenkénti előállítás 39 millió szelencze.

gyermekliszt
Teljes táplálék
csecsemők és gyomorbetegség számára
legjobb havasi tejet tartalmaz.
Naponkénti tejfogyasztás 184000 liter.

*E rovatban közlöttékért felelősséget nem vállal a szerk.

Felelős szerkesztő: dr. Csák Károly.
Társzerkesztő és kiadó: Udvardy Ignác.

A szőlő peronoszporája ellen való védekezéshez legjobb anyag a **DR. ASCHENBRANDT-féle**

BORDÓI-POR.

Leszállított ára Budapesten:

50 kilogrammos zsákokban à kilogramm 60 fillér,
10 és 5 kilogrammos zsákokban à kgr. 64 fillér.

Használata olcsóbb, biztosabb, a levélhez jobban tapad, mint a rézgálic, a permetezót sehasem dugítja.

A magyarvári magy. kir. gazdasági akadémia növényélettani állomása kísérletének fényes eredménye, számos magyar gazda bizonyítványa bárkinek díjtalanul megküldetik.

A bordói-por ezenkívül kitűnő eredménnyel használható a burgonyavész ellen, gyümölcsfák permetezésére, gabonacsávázásra és barmfiólok fertőtlenítésére.

Megrendeléseket elfogad a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Megrendeléseket elfogadják a vidéki megbízottak is.

A por kapható:

Miklós Jánosnál Zalaegerszeg, Békefi Eleknel Zalakoppány, Balogh Gyulánál Balatonhenye.

3981/szmv. számhoz.

M. kir. VI. számú csendőr kerületi parancsnokság.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

Az 53376/V. b. 1902. sz. belügyministeri engedély alapján a m. kir. VI. csendőr kerületi parancsnokság

nyilvános ajánlati tárgyalást

hirdet a zalaegerszegi csendőrlaktanya előtti járda 122·50m², s 857 K 50 f erejéig engedélyezett **asfalt** és 46·83m², s 140 K 49 f erejéig engedélyezett élére állított

tégla-burkolat munkálatainak végrehajtására.

A nyilvános árlejtés Székesfehérváron 1902. évi július 20-án délelőtt 9 órakor a m. kir. csendőr kerületi parancsnokságnál fog megtartani, hova az állami munkálatokra vonatkozólag érvényes feltételeknek megfelelő s az 5% bánatpénz letételét igazoló nyugtával felszerelt ajánlat beadandó.

E munkálatok csak a legelőnyösebb ajánlatnak belügyminister ur. Ó Nagym. által történt felülbíráltása és jóváhagyása után kezdhetők meg.

A zalaegerszegi m. kir. államépítészeti hivatal által megszerkesztett előmérlet-költségvetés Székesfehérvárt a kerületi parancsnokság számvivőségénél és Zalaegerszegen a csendőrszárnyparancsnokság irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthető. A szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek és a munkák végrehajtására kötött feltételekre vonatkozólag az állami munkálatok létesítésénél érvényben levő általános feltételek kötelezők.

A bánatpénz az ajánlati összegnek 5%-ában van megállapítva s készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban valamelyik m. kir. adóhivatalnál teendő le és az erről szóló letétjegy a **lezárt** ajánlathoz esatolandó. E bánatpénz a vállalati szerződés megkötése alkalmával 10% biztosítékra lesz kiegészítendő.

Ezen munkálatokra tett s ívenként 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok **folyó évi július hó 20-án délelőtt 9 óráig** mikor a **nyilvános árlejtés is meg fog tartatni** — Székesfehérvárra a kerületi parancsnoksághoz bérmentve küldendő be.

Székesfehérváron, 1902. évi július hó 5-én.

A csendőr kerületi parancsnokság.

ad. 1922/I. 1902.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

A Csáktornyan emelendő **m. kir. állami elemi népiskola** felépítéséhez szükséges munkák elkészítésére **árlejtés** hirdetik.

A 83.623 K 74 f előirányzott építési munkák az építőipar önálló gyakorlására jogosított vállalkozóknak fognak átengedtetni.

A munkák teljesítésére vonatkozó kikötések, építési feltételek, tervrajzok és részletes költségvetés Csáktornya községében a hivatalos órák alatt megtekinthetők és azokról önköltségükön másolatok szerezhetők.

5 (öt) % bánatpénzzel ellátandó írásbeli ajánlatok szabályszerűen aláírva és lezárva Csáktornya nagyközség előljáróságánál **folyó év június hó 19-ik napjáig** nyújtandók be, a mely napon a tárgyalás délután 3 órakor megfog tartatni a község háza tanácstermében.

Az ajánlat következő felirattal »Ajánlat a csáktornyai m. kir. állami elemi népiskola építésére vonatkozólag« látandó el és abban kiteendő, hogy az ajánlattevő a terveket látta, a költségvetést és az árlejtési feltételeket pedig ismeri és elfogadja.

Kelt Csáktornyan, 1902. május 25-én.

Az előljáróság.

Egy jó családból való fiú

tanoncúl felvétetik

UNGER ANTAL könyvnyomdájában Zalaegerszegen.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses értésére adni, hogy Zalaegerszegen, a Kazinczy-téren levő, jó hírnévnek örvendő

órás üzletet

férjem elhunytá után is fenntartom, az üzletet folytatni fogom s főtörökvésem lesz, hogy pontos és kifogástalan kiszolgálással a jövőben is kiérdemelje üzletem a n. é. közönségnek eddig tanúsított nagybecsű támogatását.

Szíves megrendelésüket kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Zalaegerszeg, 1902. június hóban.

Özv. Farkas Ferencné

órás üzlet tulajdonos.

A

Brázay-féle

sósorszesz

nélkülözhetlen háziszer.

== Kapható mindenütt. ==

ÖSTERREICHER SAMU

mezőgazdasági gépek és varrógépek
képviselete

NAGYKANIZSA.

Képvisele a hazai legnagyobb gépgyárak.

Megrendelések elfogadtnak: teljes gőzgarnitúrák, petroleum- és benzínmotorok, kézi és járgányosan cséplőkészletek, minden fajta vetőgépek, arató, fűkaszály, szecskavágó, daráló, tisztító rosták, ekék, boronák, szivattyúk, gyümölcs- és borsajtók, szőlőzúzók és mindennemű gazdasági gépek és géprészekre.

Acetylen világítás és vízvezeték berendezés előnyös feltételekkel. Gépolaj, zsákok és vízmentes ponyvák.

Használt gépek ujjal becseréltetnek.

Acetylen világításról, vízvezetékéről és malomberendezéséről költségvetést és felvilágosítást kívánatra ingyen adok.

Gépjavitások gyorsan és jutányosan eszközöltnak.

Magyar Leszámítoló- és Pénzváltó-Bank

Budapesten, V. Dorottya-utca 6. szám saját ház.

Befizetett részvénytőke 30 millió korona.

A bank újabban a

jelzálog üzletet

vette fel üzleti körébe.

Jelzálogkölcsonőket engedélyez **FÖLDBIRTOKOKRA**

és városi nagy bérházakra saját kibocsátású

4 százalékos záloglevelek

alapján 20 éves, 30, 40, 50, 60, 65 és 70 éves törlesztésre a legelőnyösebb feltételek mellett.

A benyújtásokat a leggyorsabban bonyolítja le; minden megkeresést 48 óra alatt válaszban részesít.

Bérbeadó üzlethelyiség.

Az özv. Unger Domokosné-féle házban egy

bolthelyiség,

melyben jelenleg Unger Antal könyvnyomdája van, az 1902. évi november 1-től kezdődőleg

kiadó.

Bővebb felvilágosítás dr. Grünwald Samu zalaegerszegi ügyvédnél nyerhető.

Szőlőművelők és mezőgazdák számára!

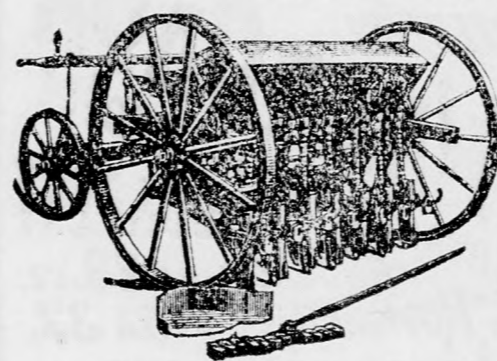
A szőlőtelepek befecskendezéséhez, valamint a gyümölcsfákat károsító rovarok, továbbá a szegecs és tormaécsék teljes kiirtására

Mayfarth Ph. és társa féle

szabadalmazott önműködő úgy hordozható, mint kocsira szerelt

„SYPHONIA”

fecskendő a legjobbaknak bizonyultak, amelyek szivattyúzás nélkül a folyadékot önműködőleg a növényekre permetezik. Ezen fecskendőknek már sok ezerre menő példánya van alkalmazásban és számos elismerő bizonyítvány igazolja ezeknek elvitázhatlan kiválóságát minden más rendszerrel szemben.

A legjobb vetőgépek

Mayfarth Ph. és társa legújabb szerkezetű

„AGRICOLA”

(tolóvetőkerék-rendszer) vetőgépei. Mindennemű mag- és különböző magmennyiség számára, váltókerékek nélkül, dombon avagy síkon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mindamelllett a legolcsóbb ár által tűnnek ki. — A lehető legnagyobb munka, idő- és pénzmegetakarítást teszik lehetővé.

Különlegességeket széna- és szalmaprések kézi használatra, kukorica morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurók, ekék, hengerek és boronákban a legújabb rendszer és elismert legjobb alkotás alkalmazása mellett gyártnak és szállítanak

Mayfarth Ph. és társa

cs. és kir. kiz. szab. mezőgazdasági gépgyárak BÉCS, II., Taborstrasse 71.
Több mint 490 arany-, ezüst- és bronzéremmel kitüntetve.

Kimerítő árjegyzékek és elismerő okiratok kívánatra ingyen küldetnek. Képviselek és ismételődek alkalmaztatnak.

Hirdetmény.

Zalaegerszeg város tulajdonát képező

„Baross-ligeti” és „Fehérkép” vendéglőknek

1903 évi január hó 1-ső napjától — 1903 évi december 31-ig terjedő hat évre leendő bérbeadására a v. tanács 1902 évi június hó 19-én délelőtt 10 órára a városház kis tanácsstermében nyilvános árverést hirdot.

1. Kikiáltási ár a „Baross-ligetre” 1200 (ezerkétszáz) K, a „Fehérkép” vendéglőre 1400 (ezernégyszáz) K évi bér, mely összeg 10%-át tartozik vállalkozó az árverés megkezdése előtt a polgármester kezéhez letenni s a legnagyobb ajánlat tevő az árverés befejeztével ezen összeget 1/4 évi bérösszegre azonnal kiegyesítieni.

2. Tartozik a bérlő az évi bérösszeget felül a bérlet tárgyát képező épületek után mindennemű közterheket viselni, a tűzbiztosítási díjat a városnak megtéríteni s az épületeket jókarban tartani.

3. A többi részletes feltételek is Fülöp József városi aljegyzőnél, a hivatalos órák alatt betekintheők.

Zalaegerszeg r. t. város tanácsának 1902. június 4-én tartott üléséből.

Németh Elek,

főjegyző.

Várhidy Lajos,

polgármester.

Több mint
50 év óta sikerrel használtatik!

Az eszéki
arckenőcs
és eszéki
SZALVATOR-
szappan

eltávolítja a szeplőt,
májfoltot és a bőr
összes tisztátlan-
ságát.

Valódi csakis a

DIENES J. C.

Salvator gyógytárából

➔ Eszéken felsőváros. ➔

1 tégely eszéki arckenőcs . 1 K 70 f.
1 drb Salvator-szappan . 1 K — f.
1 tégely kézi pászta ára . 1 K 20 f.
1 lyoni rizspor kis doboz 1 korona, nagy
doboz 20 korona.

➔ Figyelmeztetés. ➔

Ezen cikkek mentek minden ártalmas alkot-
résztől és megfelelnek tökéletesen a 71012.
sz. b. m. rendeletnek.

Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg be-
iktatott védjeggyel el vannak látva és kére-
tik a t. közönség csakis DIENES-féle eszéki
kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten:

Török József úr gyógytárában
VI., Király-utca 12. sz.

Bika eladás.

Két drb. egy és fél éves,
veres- fehér tarka berni
fajta, **tenyész bika**
eladó.

Hol megmondja a kiadó-
hivatal.

Kályharaktár.

Van szerencsém a nagyérdemű közön-
ségnek és a magas arisztokráciának becses
tudomására hozni, hogy itt **Zalaegerszegen**,
Ujváros-utczában 31. és 33. számú saját
házhelyiségemben levő

➔ **dísz- és műkályha készítő**
telepemen és raktáromon ➔

minden, a mai kor és divat kívánalmainak
teljesen megfelelő s választékos készletben
levő **dísz- és műkályhák**, úgy a legújabb
„Secession“ és „Empirie“ rendszerű, dí-
szes kiállítású **kályhák**, valamint **építészeti**
díszítványaim vannak és a szilárdaságot
kezeskedve, azokat a legjutányosabb árban
kiszolgálhatom.

S mivel minden törekvésem oda fog
irányulni, hogy a szíves megrendeléseknél
mind pontosság, mind ipartárgyaim kifo-
gástalan minőségbeni kiszolgálásával ma-
gamnak a megelégedésteljes bizalmat minél
jobban megnyerhessem: tisztelettel meg-
jegyzem még azt is, hogy üzlettelepemen
szintén az egyszerű s ugynevezett «Szemes»
kályhák is díszes és szilárd kiállításban és

a lehető legolcsóbb árakban kaphatók.

Ezeknél fogva a szíves megrendeléseket
várva, becses pártolást kérek, s kiváló
tisztelettel

Németh Gábor,
agyagdísz- és műkályha készítő.

Lakik Zalaegerszegen, Ujváros-utca 31.,
33. szám alatt.

(Az 1896-iki ezredéves országos kiállításon kitüntetve.)

Carbolinum

Avenarius Patente

25 év óta legbecesebb fakonzerváló eszköz.

Utánzásoktól óvakodjunk.

R. Avenarius Carbolinum-gyára Amstetten, Alsó-
Ausztria.

Iroda: Bécsben III/1., Hauptstrasse 18.

Kapható Zalaegerszegen **Gyarmati Vilmos**
kereskedésében.

**Zalavármegye nemesi pénztári és alapít-
ványi választmányától.**

Pályázati hirdetmény.

Zalavármegye nemesi pénztári és alapít-
ványi választmányának kezelése alatt álló

Gáspár Vilmos-féle

évi 200 koronás üresedésben levő
ösztöndíjért a pályázati kérvények a választ-
mányhoz Zalaegerszegen címezve, **1902.**
évi augusztus hó 1-ig beadandók.

Ezen ösztöndíjat csupán **zalamegyei illető-
ségű műegyetemi hallgatók** községi illető-
ségük igazolása és tanulmányi előmenete-
lükét igazoló lecke könyvük bemutatásával
nyerhetik el.

Kelt Zalaegerszegen, 1902. ápril 9-én.

A nemesi választmány.

Gyomorbetegeknek,

akik meghűlés, gyomortúlterhelés, élvezhetlen, nehezen emészthető, túlhideg vagy meleg eledel, vagy
szabálytalan életmód folytán gyomorbajban, gyomorkatharusban, gyomorfájdalomban,
nehéz emésztésben vagy elnyálkásodásban szenvednek, a rég kipróbált jó hatású **emész-
tési és vértisztító szert** ajánljuk, mely az

Ullrich Hubert-féle

növény bor.

Kitűnő gyógyerejének talált növényekből jó borral vegyítve készül, erősíti az ember gyomorszerzeit
anélkül, hogy gyomorhajtó szer lenne. Eltávolítja a véredények zavarait, tisztítja a vért minden romlott,
betegséget előidéző anyagoktól és hathatósan működik az egészséges vércépződésre.

Ezen bornak kellő időben való használata mellett minden jelenség, mint főfájás, felbőfőzés, gyomor-
égés, melyek idült gyomorbajoknál leggyakrabban előfordulnak, már a kezdetleges használatnál megszűnnek.

Szorulás, kölikafájdalmak, szíverés, álmatlanság ezen növénybor használata mellett gyorsan meg-
szűnik.

Halvány, aszott kinézés, vérhiány a legtöbb esetben a hiányos vércépzésnek és májbetegségnek a
következményei, amelyeket legbiztosabban gyógyít ez a növény bor, mely fokozza az étvágyat, elősegíti
az emésztést, javítja a vércépződést s a betegnek új erőt szerez, amit számos elismerő és köszönő írat
igazol.

A növény bor üvegenként 3 és 4 koronáért kapható a gyógytárakban Zalaegerszegen, továbbá
Zalaszentgróth, Vasvár, Körmend, Nova, Pacsa, Keszthely, Sümeg, Jánosháza, Devecser, Kisczell, Mura-
szombat, Bellatincez, Marczali, Tapoleza, Nagykanizsa, Letenye, Csáktornya, Perlak, Szombathely, Csab-
rendek, Sárvár, Németújvár, Szentgothárd, Óriszentpéter, Alsólendva, Muraszterdahely, Komárom, Nemes-
vid, Pápa, Nádasd, Vaspör, Szőcs, Baksa, Bak, Pölöske, Zalaszentlászló, Bóba, Középbisztrice, Pincze,
Páka, Ujudvar, Nagyrada, Csákány, Simontornya, Tapsony, Kéthely, Nyírad, Ajka gyógytárjaiban,
illetve fűszerkereskedéseiben, valamint minden nagyobb és kisebb helyen Magyarországon és az egész
osztrák-magyar monarchiában a gyógytárakban.

Utánzatoktól óvakodni kell

és csak

Ullrich Hubert-féle növ. bor.

kérendő.

A zalaegerszegi gyógytárak 3 vagy több palack növény bort eredeti áron szállítanak az ország bár-
mely részébe.

כשר

A híres és legnagyobb

כשר

kalbász és füstölt húsfélék

gyárának főtelepe, amelyet a

bécsi koscher mészárosok

egyesülete tart fenn,

Bécsben, II., Praterstrasse 52. szám alatt van.

Ajánlja a n. é. közönségnek és Bécs, valamint a vidék
árusítóinak kitűnő gyártmányu kalbászait, szalámiját,
marhamarját, nyelvet stb.

saját vágásu

➔ **elsőrendű hizott ökreiből.** ➔

Nagy választékban vannak mindig friss árak készletben.

Naponként szétküldés postán és vasuton.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. Telefon No. 4109. és
13.051. Osztr. postatakarékpénztár számla 802.454. Magy.

Postatakarékpénztár-számla 7.984.

942/a. 1902. sz.

Hirdetmény.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur az 1902. évi május hó 28-án kelt 20006. számú rendeletével **a cserencsóczi róm. kath. templom** teljesítendő helyreállítási munkák biztosítását 3936 korona 11 fillér összeg és természetben kiszolgáltatandó 1226 korona pénzértékű 555 kézi és 216 igás napszám erejéig engedélyezte.

A fentemlített munka kivételének biztosítása céljából az **1902. évi június 30-ik napjának délelőtt 10 órájára** a m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó

zárt ajánlati versenytárgyalás

hirdetnek.

A versenyezni óhajtok felhívának, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap délelőtt 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénz csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Zalaegerszeg, 1902. június 11-én.

M. kir. államépítészeti hivatal.

Meghívó.

A csabrendeki fogyasztási szövetkezet f. 1902. évi június hó 29-én délután 2 órakor bolti helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, amelyre az összes részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgyak:

1. Az 1901-ik évi mérleg és zárszámadás megvizsgálása.
2. Netáni indítványok.

Csabrendek, 1902. június 9-én.

Kopeller György

szövetkezeti elnök

504/v. 1902. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-e. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zalaegerszegi kir. járásbíróóság V. I. 241. számú végzése által a **Zalamegyei Központi takarékpénztár** végrehajtató javára **Kovács József és neje** botfai lakosok ellen 6305 K tőke, ennek különböző időtől járó 8% kamatja, úgy járuléka

erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt 660 K-ra becsült lovak, szarvasmarhák, sertések, hasábfá és gazdasági eszközökből álló ingóságok nyilvános árverés útján leendő eladatása elrendeltetvén, ennek a helyszínén, vagyis **Botfán** leendő eszközzésére **1902. június 23-ik napjának d. e. 10 órája** határidőül kitűztetik és ahhoz a **venni** szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-e. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi IX. t.-e. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Zalaegerszeg, 1902. május hó 28-én.

Nemes Sándor,
kir. bir. végrehajtó.

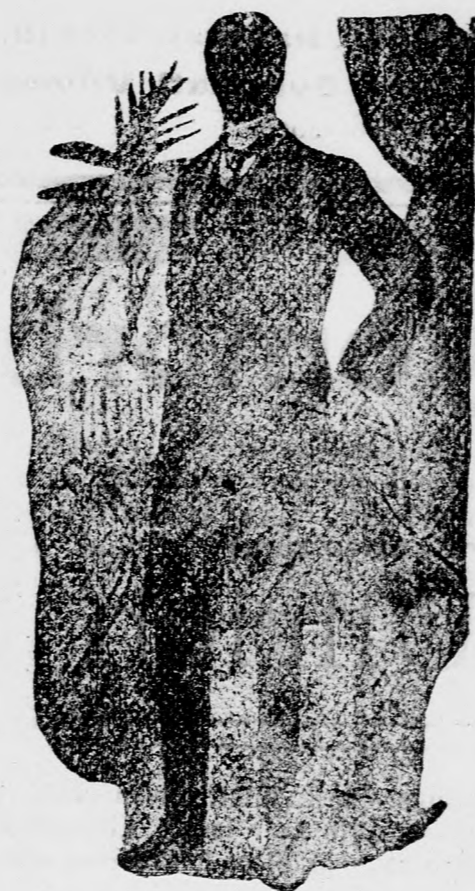
Tarcsa, gyógyítóhely.

Vasmege. Tarcsa gyógyítóhely t. e. látogatói tiszteletteljesen figyelmeztetnek a gyógyítóhely közvetlen közelében fekvő

Sóshegy-étteremre,

melyet szakavatott bérlője a leggondosabban vezet és minden modern kívánságnak szívesen tesz eleget. Elismert jó konyha, különösen finom kávé, kitűnő italok, mérsékelt árak és figyelmes kiszolgálás. — A melléképületben kiadó néhány esendes, jól butorozott szoba. Hosszabb tartózkodásnál olesó penzió-rendszer. — Teljes tisztelettel

Égősi Pál.

FÜRST SAMU

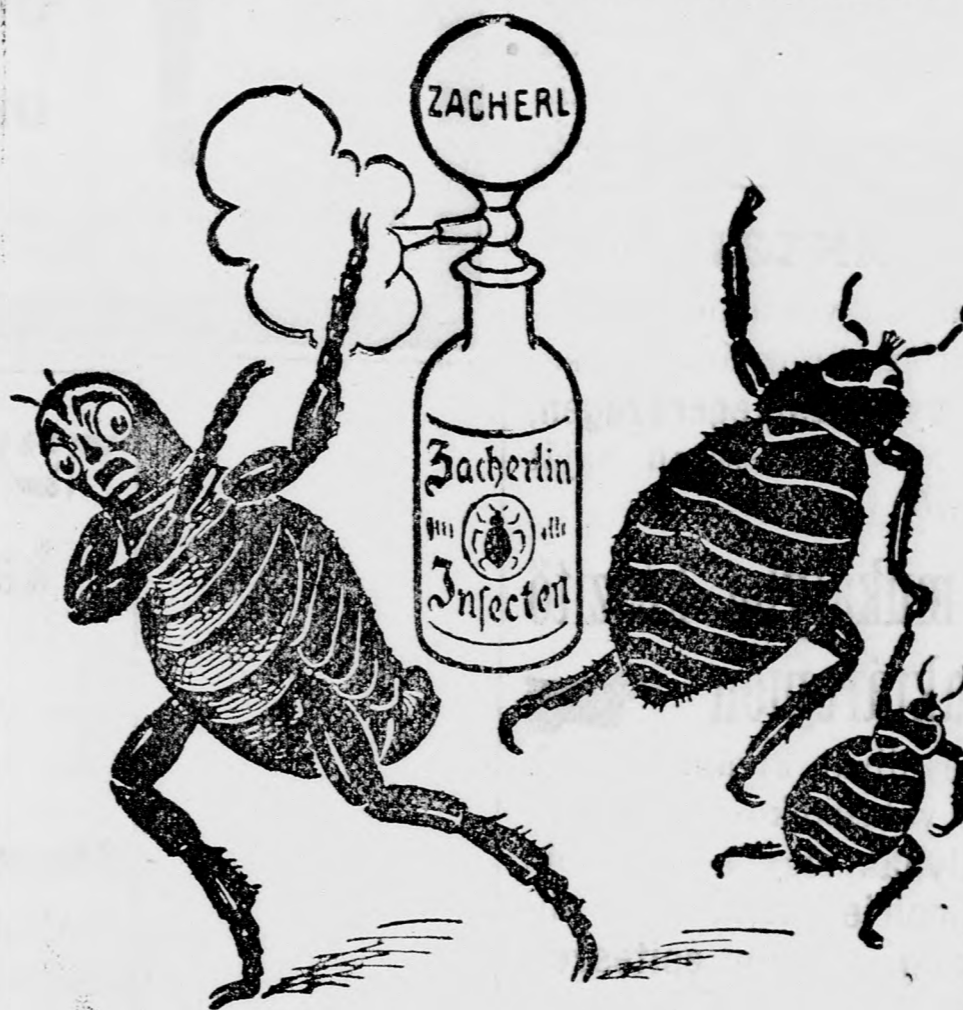
ZALAEGRSZEEN, KAZINCZY-TÉR, ○○○○○○○○○○

ajánlja a nagyérdemű közönség b. figyelmébe és szíves támogatásába

f é r f i - s z a b ó

üzletét

és kész férfi ruhák raktárát

Zacherlin

Nagyszerűen hat, mint utólréhetlen rovar-ölő. Valódi csak palaekokban.

Kapható Zalaegerszegen:

Hubinszky Adolfnál,
Kaszter Sándornál,
Gyarmati Vilmosnál,
Ján Ferencnél,
Fangler Mihálynál,
Kömös Miksánál,
Fogyasztási szövetkezetnél.

Bellatinczon:

Weisz Bélánál.

Jánosházán:

Kohn Jakabnál,
Spitzer Sámuelnél.

Letenyén:

Epingér Ignácánál.

Pacsán:

Schleiffer M.-nél.